

Եթե Փաշինեանը
Զվերընտրուի,
Խաղաղութեան
Համաձայնագրի
Նախագծի
ճակատագիրը Պիտի
Դառնայ Անորոշ.
Stratfor

Հայաստանն ու Ատրպէյճանը
չափաւոր քայլեր պիտի ձեռնարկեն
2025 թուականի շրջանակային խա-
ղաղութեան համաձայնագրի դրոյթ-
ներու իրականացման ուղղութեամբ,
ինչ որ պիտի նուազեցնէ անոնց
միջեւ նոր պատերազմի վտանգը,
կը գրէ Stratfor վերլուծական կեդ-
րոնը:

Վերլուծական կեդրոնին գնա-
հատմամբ՝ երկու երկիրներուն մի-
ջեւ առեւտուրի կարգաւորումը,
հաւանաբար, պիտի ընթանայ զգու-
շօրէն. կողմերը վստահութիւն պի-
տի կառուցեն սահմանափակ առեւտ-
րային փոխգործակցութեան, այլ ոչ
թէ համապարփակ տնտեսական հա-
մարկման միջոցով:

Ներքին քաղաքականութեան
մէջ Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ
Փաշինեան պիտի բախի հանրային
դժգոհութեան սրման, որ հիմնա-
կանին մէջ պայմանաւորուած պի-
տի ըլլալ Ատրպէյճանին կատա-
րուող ենթադրեալ զիջումներով եւ
Հայ առաքելական եկեղեցւոյ հետ
լարուած յարաբերութիւններով:
Փաշինեանը, հաւանաբար, պիտի
յետաձգէ սահմանադրական փոփո-
խութիւններու հանրաքուէի կայա-
ցումը մինչեւ յունիսեան ընտրու-
թիւնները: Եթէ Փաշինեանը չվե-
րընտրուի, խաղաղութեան համա-
ձայնագրի նախագիծին ճակատա-
գիրը պիտի դառնայ անորոշ: Սա-
կայն, եթէ ան քուէարկութենէն
յետոյ պահպանէ իշխանութիւնը,
ապա, ամենայն հաւանականու-
թեամբ, առաջնահերթութիւն պի-
տի դարձնէ «Թրամփի ուղի»
(TRIPP) իրագործումը, որ ԱՄՆ-ի
եւ Ատրպէյճանի հետ ստորագրուած
համատեղ հռչակագրի կեդրոնա-
կան մասն է:

Պաքոն, իր հերթին, պիտի
աւարտէ իրանի տարածքով անցնող
Արաքսեան միջանցքի իր հատուա-
ծի շինարարութիւնը՝ TRIPP-ին
գուզահեռ, միաժամանակ պահպա-
նելով TRIPP-ը որպէս լծակ եւ
այլընտրանք, որ Հայաստանը դուրս

Շար.ը էջ 6

Փաշինեան եւ 10 Եպիսկոպոսները Յայտարարութիւն Ստորագրած են՝ Նշելով Եկեղեցւոյ Բարենորոգման Ճանապարհային Քարտէզը

ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Փա-
շինեան ընկերային ցանցերու իր
էջերով յայտարարութիւն հրա-
պարակեց Հայաստանյայց առա-
քելական սուրբ եկեղեցւոյ բարե-
նորոգման վերաբերեալ:

«Սիրելի՛ հայրենակիցներ,
մենք գտնուում ենք ՀՀ վարչապե-
տի կեցավայրում եւ արդէն մի
քանի ժամ քննարկել եւ համա-
ձայնեցրել ենք հետեւեալ յայտա-
րարութեան բնագիւղը՝ յայտարա-
րութիւն Հայաստանեայց առաքե-
լական սուրբ եկեղեցու բարենո-
րոգման:

Մենք՝ ներքոստորագրեալ-
ներս,

- հաւատարմով եւ հաւատա-
րիմ լինելով մեր Տէր եւ Փրկիչ
Յիսուս Քրիստոսի վարդապետու-
թեանը, սրբոց Թադէոս եւ Բար-
դուղիմէոս առաքեալների քա-
րոզչութեամբ սերմանուած հա-
ւատի, Գրիգոր Լուսաւորչի եւ
Տրդատ Գ. Մեծ հայոց թագաւորի
ջանքերով հիմնադրուած Հայաս-
տանեայց Առաքելական Սուրբ
Եկեղեցու սրբազան աւանդութեա-
նը,

- ընդգծելով ՀՀ արժէքա-
հէնք հանրութեան զարգացման
եւ ազգային ինքնութեան պահ-
պանման կենսական գործում Հա-
յաստանեայց առաքելական Սուրբ
Եկեղեցու առանցքային դերն ու
նշանակութիւնը,

- մտահոգուած լինելով Հա-
յաստանեայց Առաքելական մեր
Սուրբ Եկեղեցու փաստացի պետի
եւ նրա ձեւաւորած մերձաւոր
շրջապատի ներկայացուցիչների
կողմից Աւետարանի սկզբունքնե-

Վարչապետ Փաշինեանի եւ եպիսկոպոսներու միջեւ կայացած
հանդիպումի ընթացքին

րով ապրելու եւ քարոզելու առա-
քելութեան ձախողմամբ, հոգեւոր
կեանքի խաթարմամբ, բարքերի
այլասերման աղաղակող փաստե-
րի նկատմամբ հանդուրժողակա-
նութեան դրսեւորմամբ,

- դատապարտելով եւ անըն-
դունելի համարելով եկեղեցին քա-
ղաքականութեան մէջ ներքաշե-
լու, այն տարբեր օրակարգերի եւ
տարբեր շահերի ծառայեցնելու
հակահանդիման գործելակերպը,
յայտարարում ենք Հայաս-
տանեայց Առաքելական Սուրբ
Եկեղեցու բարենորոգման մեկ-
նարկի մասին, որը կ'իրականաց-
ուի հետեւեալ ճանապարհային
քարտէզով», - ըսած է վարչապե-
տը:

Յայտարարութեան բնագրին
մէջ կ'ըսուի նաեւ, որ ներքոստո-
րագրեալները կը ձեւաւորեն Հա-

մակարգող խորհուրդ, որուն կը
վերապահուի Հայաստանյայց
Առաքելական Սուրբ Եկեղեցւոյ
բարենորոգման կազմակերպչական
գործառույթները: Անոր կազմը
կրնայ ընդլայնուիլ Համակարգող
խորհուրդի միաձայնութեամբ:

Մայր Աթոռ իր կողմէ հա-
կասահմանադրական որակեց եկե-
ղեցւոյ «բարենորոգման» Ուղղ-
ուած Գործողութիւնները

Եկեղեցւոյ ներքին կեանքի
կանոնակարգման եւ բարենորոգ-

Շար.ը էջ 6

Հայաստանը 13-րդ Տեղը Կը Գրաւէ Աշխարհի Ամենաապահով Երկիրներու Շարքին

Հայաստանը ընդգրկուած է
ճանապարհորդութեան համար
աշխարհի ամենաապահով երկիր-
ներու ցանկին մէջ, որ կազմուած է
World Travel Index-ի կողմէ:
Հայաստանը 193 երկիրներու մէջ
կը դասուի 13-րդ տեղը՝ ստանալով
90.27 միավոր:

Այս մասին յայտարարութիւնը
հրապարակուած է Հայաստանի
վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանի
կողմէ՝ իր Ֆէյսպուքեան էջին վրայ:

Վարչապետը նշած է, թէ այս
դասակարգումը կը ցոյց կու տայ,
թէ ո՞ր երկիրները կը տրամադրեն
ճանապարհորդութեան անվտանգ-
ութեան համար լաւագոյն պայման-
ները:

Հայաստանը այս ցանկին վրայ
առաջ կը գտնուի շարք մը
երկիրներէ, որոնք սովորաբար կը
նկատուին որպէս ապահով
ճանապարհորդութեան առաջատար
ուղղութիւններ, ինչպէս՝ Օմանը
(14-րդ տեղ), Սինկափուր (17-րդ),
Ճափոն (23-րդ) եւ Իսլանտան (24-
րդ):

Հնարաւոր Պատերազմը Կանխուեցաւ. Ռուպիօն՝ Հայաստանի Եւ Ատրպէյճանի Մասին

ԱՄՆ պետական քարտուղար
Մարքօ Ռուպիօն ամփոփած է
տարուայ արդիւնքները՝ առանձ-
նայատուկ անդրադարձ կատա-
րելով Հայաստան-Ատրպէյճան յա-
րաբերութիւններուն եւ Ուաշինկ-
թընի մէջ ստորագրուած խաղա-
ղութեան հռչակագրին: Պետա-
կան քարտուղարը նշած է, որ
ԱՄՆ կրցած է կանխել եւ կարգա-
ւորել շարք մը միջազգային հա-
կամարտություններ՝ շեշտը դնե-
լով դիւանագիտական միջամ-
տութեան վրայ:

«Ատրպէյճան եւ Հայաստան:
Պատերազմը, որ կրնար սկսիլ եւ
դառնալ սարսափելի աղէտ, կանխ-
ուեցաւ», - յայտնած է ԱՄՆ պե-
տական քարտուղարը՝ անդրա-
դառնալով Օգոստոս 8-ին Ուա-
շինկթընի մէջ ԱՄՆ նախագահ
Տոնալտ Թրամփի ներկայութեամբ
կնքուած խաղաղութեան հռչա-
կագրին:

ԱՄՆ պետական քարտուղար
Մարքօ Ռուպիօ

Պետական քարտուղարը նաեւ
ընդգծած է, որ անվտանգութեան
ոլորտին մէջ ԱՄՆ նախագահին
տուած առանցքային խոստումները
կեանքի կը կոչուին՝ յաւելելով. «Լա-
ւագոյնը դեռ գալիք է»:

Եկեղեցիին Տրամադրուող Հողերու Կարգավիճակը Պիտի Փոխուի

Հայաստանի կառավարու-թիւնը կը վերանայի Հայաստան-եայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցիին (Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնին) հողամասերու տրամադրման իրաւական հիմքերը: Համապատասխան որոշումը ընդունուեցաւ Գործադիրի Դեկտեմբեր 25-ի նիստին՝ չգեկուցուող հարցերու շարքին: Օրէնքի նախագիծը դեռ պէտք է հաստատուի:

Խորհրդարանին կողմէ, այն պիտի չառնչուի մինչ հիմա եկեղեցիին տրամադրած հողամասերուն:

Գործող կարգաւորումներուն համաձայն՝ պետական եւ համայնքային սեփականութիւն հանդիսացող հողամասերը եկեղեցիներու եւ եկեղեցապատկան կառուցներու շինարարութեան ու անոնց սպասարկման համար եկեղեցիին կը տրամադրուին անհատուց սեփականութեան իրաւունքով: Մինչդեռ առաջարկուող փոփոխութեամբ

կը նախատեսուի հողամասերը այսուհետ յատկացնել անհատուց օգտագործման իրաւունքով:

Ըստ հիմնաւորման՝ ՀՀ Տարածքային կառավարման եւ ենթակառուցուածքներու նախարարութեան կողմէ մշակուած այս նախաձեռնութիւնը միտուած է հողային միջոցներու օգտագործման արդիւնաւէտութեան բարձրացման: Փոփոխութիւնը պետական կամ տեղական պիւտճէներու եկամուտներուն եւ ծախսերուն մէջ էական փոփոխութիւններ չի նախատեսեր:

Իշխանութիւնը այս գործողութիւններուն կ'ընթացի Մայր Աթոռի վերնախաւին միջեւ հակամարտութեան լոյսին տակ:

Աւելի քան կէս տարիէ կառավարութեան ղեկավար Նիկոլ Փաշինեանն ու իմբակիցները կը պահանջեն Գարեգին Բ.-ի հրաժարականը:

ՀԱԿ Կը Յայտարարէ Նիկոլ Փաշինեանը Հեռացնելու Օրակարգով Ընտրութիւններուն Մասնակցելու Մասին

Առաջին նախագահ Լեւոն Տէր Պարոտեանի ղեկավարած Հայ Ազգային Գոնկրէսը յայտարարեց յառաջիկայ խորհրդարանական ընտրութիւններուն մասնակցելու որոշման մասին: Վարչապետի թեկնածուն Լեւոն Զուրապեանն է, այս որոշումները, ինչպէս կուսակցութեան փոխնախագահը յայտնեց՝ համաձայնեցուցած են Տէր Պարոտեանի հետ:

Կուսակցութիւնը ընտրապայքարի մէջ պիտի մտնէ հիմնական օրակարգով մը՝ թոյլ չտալ, որ Նիկոլ Փաշինեան վերընտրուի:

«Մեր երկիրը գտնուում է վտանգաւոր՝ ինքնիշխանութեան կորստի փուլում, մենք կորցնում ենք պետականութիւնը: Այս փուլում բոլոր նրանք, ովքեր ընդամէնը խորհրդարան մտնելու խնդիր են դնում, ուղղակի նպաստում են իշխանութիւնների օրակարգին: Մեր խնդիրը շատ աւելի յաւակնոտ է, շատ աւելի մեծ է, շատ աւելի մտահոգիչ է, ու մենք մտնում ենք նախընտրական պայքարի մէջ առաւելագոյնը մեծ դաշինք կամ այդպիսի դաշինք ձեւաւորելու համար, որով հնարաւոր լինի մեր երկիրը փրկել ուղղակի այս գահավիժումից», - ըսաւ ՀԱԿ փոխնախագահ Արամ Մանուկեան:

Նախընտրական դաշինք ձեւաւորելու համար քաղաքական ո՞ր ուժերու հետ կը բանակցի ՀԱԿ-ը, կուսակցութեան ներկայացուցիչները չմանրամասնեցին: Լեւոն Զուրապեան միայն հաստատեց, որ երկար ժամանակ քննարկումներ ունեցած են Մարդու իրաւունքներու նախկին պաշտպան Արման Թաթոյեանի հետ, բայց անարդիւնք, վերջին ամիսներուն ալ առհասարակ Թաթոյեանի հետ քննարկումներ չկան: Թէ ինչո՞ւ համաձայնութեան չեն հասած, Զուրապեանը փակագիծեր չբացաւ:

«Ինձ համար մի քիչ անհասկանալի են իրենց քաղաքական ուղերձները, բայց դա ես ո'չ որպէս մեղադրանք, ո'չ որպէս նախատինք չեմ ներկայացնում, ապագայում կարող են լինել ինչ-

ՀԱԿ-ի վարչապետի թեկնածու՝ Լեւոն Զուրապեան

որ բանակցութիւններ, կը տեսնենք: Ես յատուկ մէկին չեմ բացառում: Ես կարծում եմ, որ կան աւելի կարեւոր ուժեր, ում հետ արժի լրջօրէն բանակցել», - ըսաւ ան:

Այս պարագային ալ ՀԱԿ փոխնախագահը քաղաքական ուժերու անուններ չտուաւ, որոնց հետ, ինչպէս ինք ձեւակերպեց, պէտք է լրջօրէն բանակցին: Փոխարէնը ըսաւ, որ նախընտրական դաշինք պիտի չկազմեն երկրորդ եւ երրորդ նախագահներ Ռոպերթ Քոչարեանի եւ Սերժ Սարգսեանի ղեկավարած ուժերուն հետ:

Զուրապեան արձագանքեց «Մեր ձեռով» շարժման համակարգող Նարեկ Կարապետեանին: Սամուէլ Կարապետեանի եղբորորդին անցեալ շաբաթ յայտնած էր, որ Հայաստանի չորս առաջնորդներէն ոեւէ մէկը պէտք չէ յաւականի ստանձնելու երկրին կառավարումը:

«Ինչ վերաբերում էր Նարեկ Կարապետեանի ասածին, մենք չենք էլ ներկայացրել այդպիսի յայտ, այսինքն, առաջին նախագահի վարչապետութեան յայտմենք չենք էլ ներկայացրել: Դա այլեւս մեզ չի վերաբերում, եթէ կարող էր վերաբերել», - ընդգծեց Լեւոն Զուրապեան:

Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութեան Հայաստանի Վարչութեան Ամանորեայ Ուղերձը

Սիրելի՛ հայրենակիցներ, Աւարտին է մօտենում 2025 թուականը. թերեւս այն շատ ակտիւ տարի էր թ'է արտաքին, թ'է ներքաղաքական կեանքում եւ մեծ մտորումների առիթ տուեց՝ ինչպիսին պէտք է լինի Հայաստանը 2026-ին եւ դրանից յետոյ:

Մեզ անհրաժեշտ է ներքին համերաշխութիւն եւ հանդարտութիւն, որպէսզի կարողանանք դիմագրաւել նոր մարտահրաւէրները եւ առկայ հարցերը հնարաւորինս արագ հարթել: Դէպի ապագան է պէտք նայել՝ ստեղծելով ուժեղ ու դիմադրողունակ պետութիւն:

Հաշուի առնելով, որ 2026 թուականը լինելու է ընտրական տարի՝ բոլորը փորձելու են ձեզ համոզել, որ իրենք են ճիշտը: Հաւատացէ՛ք նոր գաղափարներին եւ ազնիւ քաղաքական ուժերին, պայքարէ՛ք ձեր ձայնի եւ ձեր ձայնով ձեռք բերուող իրաւունքների համար:

ՄԴՀԿ-ն նոյնպէս անմասն չի մնալու այս գործընթացից: Եկէ՛ք միասին պայքարենք ոչ թէ պառակտուած, այլ համերաշխ հասարակութիւն ունենալու համար: Ձգտենք քաղաքական պայքարը բարձրացնել քաղաքակիրթ մակարդակի՝ մերժելով անձնական վիրաւորանքների, պիտակաւորումների եւ ցեխարձակումների վրայ հիմնուած առկայ քաղաքական մշակոյթը:

Ի գործ, սիրելի՛ հայրենակիցներ, առջեւում բախտորոշ ու կարեւոր տարի է եւ մեր իւրաքանչիւրից է կախուած ինքնիշխան, ժողովրդավար եւ բարգաւաճ հայրենիքի ապագան:

Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութեան Հայաստանի վարչութիւն

Սամուէլ Կարապետեանի Խափանման Սիջոցը Փոխուած Է Տնային Կալանքի Ու Գրաւի

Սամուէլ Կարապետեանի խափանման միջոցը փոխուած է:

Այս մասին յայտնած է փաստաբանը՝ նշելով, որ խափանման նոր միջոց ընտրուած են տնային կալանքն ու գրաւը:

Գլխաւոր դատախազութիւնից յայտնեց, որ որոշումը պիտի բողոքարկուի Վերաքննիչ դատարանին մէջ Կարապետեան կալանաւորուած է իշխանութիւնը զաւթելու հրապարակային կոչի մեծադրանքով: Ան կալանաւորուած է Յունիս 18-ին, այնուհետեւ անոր կալանքի ժամկետը 2 անգամ երկարացուած է:

Տնային կալանքի ընթացքին Սամուէլ Կարապետեանը իրաւունք չունի քաղաքական յայտարարութիւններով հանդէս գալու: Անոր գրաւը սահմանուած է 10 միլիոն տոլար, նկատի ունենալով, որ ան միլիառատէր է եւ

Ռուսաստանահայ մեծահարուստ Սամուէլ Կարապետեան

Ռուսաստանի ամենէն հարուստ Հայերէն մին:

Ատրպէյճանը Սօս 400 Հազար Եւրօ Վճարած Է Հայաստանի Օդային Տարածքը Օգտագործելու Դիմաց

Ացրպէյճանական օդանաւային ընկերութիւնները մօտ 400 հազար եւրօ վճարած են Հայաստանին՝ 2025 թուականին երկրի օդային տարածքը օգտագործելու համար:

Անոնք 396 հազար 282 եւրօ փոխանցած են «Հայաէրոնավիգացիա» ընկերութեան՝ 2025 թուականի Յունուար 1-էն Նոյեմբեր 30-ը ինկած ժամանակահատուածին

Հայաստանի օդային տարածքին ծառայութիւններուն դիմաց:

ՀՀ Քաղաքացիական օդադնացութեան կոմիտէն տեղեկացուցած է նաեւ, որ նշուած գումարներու փոխանցումը իրականացուած է «Եւրակոնտոր» կազմակերպութեան մայրուղային գանձումներու կեդրոնական գրասենեակին միջոցով՝ համաձայն սահմանուած ընթացակարգի:

ԼՈՒՐԵՐ

Մեզ Կը Մեղադրեն Թրքասիրութեան, Ատրպէյճանամէտութեան Մէջ, Մեր Խնդիրն Է Ճանչնալ Մեր Տարածաշրջանը. Փաշինեան

Վարչապետ Փաշինեան ելոյթ կ'ունենայ ամացորի գիշերը

«Մեզ մեղադրում են թուրքասիրութեան եւ ատրպէյճանամէտութեան մէջ, մինչդեռ մեր խնդիրն է սեփական աչքերով տեսնել ու ճանաչել մեր տարածաշրջանն ու միջավայրը», - իր ամանորեայ ուղերձին մէջ նշած է վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան:

Բացի անկէ, ՀՀ իշխանութիւններուն նպատակն է թոյլ չտալ, որ «մեր տարածաշրջանին առերեսուելու մեր պատմական արդարացուած վախերն օգտագործուեն մեզ կառավարել խաղացնելու, ինքնուրոյն ու ինքնիշխան լինելու մեր կամքը կոտրելու համար», ըսած է ան:

Այդ նպատակին, ըստ վարչապետին, հասածեն, Հայաստանը անկախ է, քան երբեէ, վստահ է Նիկոլ Փաշինեան:

«2025 թուականն այդ խաղաղ ապագայի, խաղաղութեան առաջին լիարժէք օրացուցային տարին է. մենք ոչ միայն ձեւակերպեցինք իրական Հայաստանի գաղափարախօսութիւնը, այլեւ Հայաստանի Հանրապետութիւնը դարձրեցինք իրական պետութիւն, որը գործում է իրական աշխարհում», - նշած է ան:

Փաշինեանը, ինչպէս եւ Ազգային ժողովի նախագահ Ալէն Սիմոնեանը, ՀՀ նախագահ Վահագն Խաչատուրեանը իրենց ուղերձներուն մէջ ուշադրութիւն հրաւիրած են ուաշինկիթընեան պայմանաւորութիւններուն վրայ:

Փաշինեան, արձագանգելով միակողմանի գիշումներու երթալու մասին, ըսած է, որ Հայաստանը բացարձակապէս որեւէ գիշման չէ

զացած:

Հայաստանի պետականութեան եւ ինքնիշխանութեան ամրապնդման առումով անցնող 2025 թուականը թերեւս վերջին տարիներու լաւագոյն տարին էր, շեշտած է ԱԺ նախագահ Ալէն Սիմոնեան:

«Հենց այս տարի մենք մեր երկրի համար գալիք տարիների, տասնամեակների եւ գուցէ հարիւրամեակների համար այնպիսի հիմքեր դրեցինք, որոնց վրայ սկսել ենք թէկուզ զգուշօրէն, բայց կառուցել տեսանելի, հասկանալի ապագայ մեր երկրի եւ մեր ժողովրդի համար», - ըսած է ան:

Սիմոնեանի խօսքով՝ ասոր անկիւնաքարերէն էին Օգոստոս 8-ի ուաշինկիթընեան համաձայնագիրը, Տաւուշի մարզի սահմանազատուած սահմանը:

ՀՀ նախագահ Վահագն Խաչատուրեանն ալ նշած է, որ 2025 թուականը կարեւոր քայլով պիտի մնայ մեր նորագոյն պատմութեան մէջ:

«Օգոստոսի 8-ին ստորագրուած համաձայնագիրը քայլ էր դէպի խաղաղութիւն: Դա պարզ փաստաթուղթ չէր, այլ պատասխանատու որոշում՝ ուղղուած մեր երկրի անվտանգ ապագային, տարածաշրջանային կայունութեանը եւ մեր քաղաքացիների խաղաղ կեանքի հնարաւորութեանը», - ընդգծած է ան:

Նիկոլ Փաշինեան խօսած է նաեւ 2026 թուականի խորհրդարանական ընտրութիւններուն մասին՝ խոստանալով որ անոնք պիտի ըլլան ազատ, արդար, ժողովրդավարական, եւ ժողովուրդը պիտի յաղթէ:

Հայաստանը Կրնայ Երկաթգիծի Որոշակի Հատուածներ Ետ Վերցնել Ռուսական Կառավարումէն

Հայաստանը պատրաստ է սեփական միջոցներով վերականգնելու երկաթուղային ենթակառուցուածքներու կարեւոր հատուածները, եթէ ռուսական կողմը պատշաճ ժամկէտերու մէջ չիրականացնէ այդ աշխատանքները. այս մասին յայտնեց վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան կառավարութեան ճեպագրոցի ժամանակ:

Այն մանրամասնութիւններ երկայացուց Դեկտեմբեր 22-ին Ռուսաստանի նախագահին հետ Սան Փեթերպուրկի մէջ կայացած հանդիպումէն՝ նշելով, որ կողմերը

քննարկած են ապաշրջափակման ուղղուած ենթակառուցուածքներու վերակառուցման գործնական քայլերը: Փաշինեան ներկայացուց ռուսական պայմանագրի ներքոյ գտնուող երկաթգծի վերականգնման ենթակայ ուղղութիւնները:

«Մենք հիմա կարեւոր ենք համարում, որ Տաւուշի հատուածում, գոնէ առաջին փուլում, մինչեւ իջեւան երկաթուղային կայարանը ներառեալ, վերականգնման աշխատանքներ իրականացուեն», - ըսաւ վարչապետը:

Ժամանակ Է, Որ Հայաստանի Եւ Ատրպէյճանի Միջեւ Սահմանը Բացուի. Պապոյեան

Տնտեսութեան նախարար Գէորգ Պապոյեան «Ազատութեան» ըսած է, որ Ատրպէյճանէն վրացական երկաթուղիով դէպի Հայաստան բեռներու տարանցման նախնական գինը համեմատաբար բարձր՝ ոչ-մրցակցային համարուած է, բայց ներկայիս քննարկումները դեռ կը շարունակուին:

«Մի կողմում վրացական երկաթուղային ընկերութիւնն է, միւս կողմում հացահատիկ կամ պէնզին ներմուծող ընկերութիւններ են, բնականաբար, պէտք է բանակցեն, գտնեն լաւագոյն տարբերակը», - ըսած է նախարարը՝ նշելով, որ այդ հարցերով ինք չի զբաղիր:

Վարչապետ Փաշինեան, անդրադառնալով վրացական երկաթուղիի տարանցման սակագինին հետ կապուած խնդիրին, ըսած էր, որ եթէ հարցը չկարգաւորուի, ապա տրամաբանօրէն տնտեսվարողները այլընտրանքային ձեւեր

Տնտեսութեան նախարար Գէորգ Պապոյեան

պիտի փնտենէ՝ ներմուծումը եւ արտահանումը ապահովելու համար:

Մենք Աշխուժօրէն Կը Պաշտպանենք Հայաստանի Լիարժէք Մասնակցութիւնը ՀԱՊԿ-ին, Կը Յայտարարէ Կալուզին

Հայաստան կը մնայ Հաւաքական Անվտանգութեան Պայմանագրի Կազմակերպութեան (ՀԱՊԿ) անդամ բոլոր իրաւունքներով եւ պարտականութիւններով:

Հարցազրոյցի մը ընթացքին այս մասին յայտնած է Ռուսաստանի արտաքին գործերու փոխնախարար Միխայիլ Կալուզինը:

«Հայաստանը տեղեակ է կազմակերպութեան շրջանակին մէջ տեղի ունեցած բոլոր որոշումներէն: Եւ, ի հարկէ, մենք աշխուժօրէն կը պաշտպանենք Հայաստանի լիարժէք մասնակցութիւնը ՀԱՊԿ-ին, քանի որ բացարձակապէս պարզ է, որ Հայաստանի, ինչպէս նաեւ այս կազմակերպութեան միւս անդամներուն համար իսկապէս յուսալի անվտանգութեան պահպանումը անկէ կախեալ է: Ի հարկէ, մենք ուրախ պիտի ըլլանք նման արդիւնք տեսնելով: Մենք երկխօսութեան

Ռուսաստանի արտաքին գործերու փոխնախարար Միխայիլ Կալուզին

մէջ ենք մեր հայ գործընկերներուն հետ: Եկէք սպասենք այս երկխօսութեան արդիւնքին», - յաւելլած է Կալուզին:

Հայաստանի Եւ Ատրպէյճանի Միջեւ Հաստատուած ԵՆ Առեւտրային Յարաբերութիւններ. Ալիեւ

Ատրպէյճանի Հանրապետութեան նախագահ Իլհամ Ալիեւ ընդունած է ԱՄՆ ծերակուտականներէ կազմուած պատուիրակութիւնը:

Հիւրերը շնորհաւորած են պետութեան ղեկավարը՝ անցեալ Օգոստոսին Ուաշինկիթընի մէջ Ատրպէյճանի եւ Հայաստանի միջեւ խաղաղութեան օրակարգի յառաջիադացման գործին մէջ ձեռք բերուած յաջողութիւններուն համար:

Նշելով ձեռք բերուած համաձայնութիւններու պատմական նշանակութիւնը՝ Ալիեւ յատկապէս ընդգծած է ԱՄՆ նախագահ Տոնալտ Թրամփի դերը այս հարցով: Ատրպէյճանի նախագահը յայտ-

նած է, որ երկիրը պիտի շարունակէ ջանքեր գործադրել տարածաշրջանային խաղաղութեան օրակարգը յառաջ մղելու համար:

Նշելով, որ Ատրպէյճանի եւ Հայաստանի միջեւ արդէն իսկ հաստատուաղ են առեւտրային յարաբերութիւններ՝ պետութեան ղեկավարը կարեւորած է ատրպէյճանական նաւթամթերքի արտահանումը Հայաստան, ինչպէս նաեւ Ղազախստանէն եւ Ռուսաստանէն ցորենի Ատրպէյճանի միջոցով մատակարարումը Հայաստան: Իլհամ Ալիեւ յոյս յայտնած է, որ TRIPP միջանցքը նոր հնարաւորութիւններ պիտի ստեղծէ տարածաշրջանային կապուղիներուն համար:

Ուրուագիծ Դիմանկարի Համար

Մարի Պէյլերեան

(Կ.Պոլիս, 1877-1915)

ԴՈԿՏ. ԱՐԹՈՒՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿԵԱՆ

Հայրենիքի սէրը դաւանանք մըն է. կրօնք մըն է եւ այդ միակ կրօնքը՝ որուն միշտ կոյր ու մուկե-ռանդ պաշտումով մը պիտի երկր-պագէ մարդկութիւնը... Մարի Պէյ-լէրեան

Յաճախ կը խորհիմ. արդեօք կը յաջողի՞ մեր հոգւոյ խղճամիտ պարտքը հատուցանել անցեալի նուիրեալներուն, յատկապէս՝ նպա-տակադիր պայքարով ողջակիզ-ուածներուն...

Մարի Պէյլէրեան, 38-ամեայ գրողը, հրապարակագիրը, մանկա-

բարեփոխումներու ջատագովի թէ՛ հրապարակային ելոյթները եւ թէ՛ հրապարակագրական կենսադիրքո-րոշումը:

1908թ. Օսմանեան Սահմա-նադրութեան վերհաստատումէն ետք, Մարի Պէյլէրեանը կը վերա-դառնայ Թուրքիա, կը դասաւանդէ իզմիրի Կեդրոնական, այնուհետեւ Եվդոկիոյ հայկական վարաժարան-ներուն մէջ: Կարճ միջոցի մը ընթացքին համատարած յարգան-քի կ'արժանանայ, ինչ որ չի վրի-պիր թրքական գաղտնի ծառայու-թիւններու տեսողութենէն: Բայց անձանձիր ազգային, կուսակցա-

քը. «Դէպի վեր», ո՞ւր նկատի ունի հրապարակագիրը, իր մտածողա-կան ընդլայնումներու շրջածիրը ո՞ւրկէ կը սկսի, եւ ո՞ւր կը հանգը-ուանի: Հարցեր, գորս իրենց պա-տասխաններն անշուշտ ունին ու յողուածներու գաղափարական, բա-րոյաբանական պարունակներու ընդմէջէն, որոշ ուրուագծումնե-րով մթնոլորտ մը կը ձեւաւորուի, այդժամ հասկնալի կը դառնայ այն ելակէտը, գոր կ'առաջնորդէ Մարի Պէյլէրեան. «Դարերու ընթացքը, զարգացումը, քաղաքակրթութիւնը բան մը պիտի կրնար փոխե՞լ: Անիկա պիտի մնայ յաւիտեական նորը, միշտ ճշմարիտը, միշտ ստի-պողականը եւ միակ տիեզերակա-նը, եւ այդ սէրը այնքան բնակա-նօրէն նախանշան է ու զօրաւորը որ կարելի է ըսել, թէ ծնողական սէրէն ալ կ'անցնի, որովհետեւ մենք գի-տենք շատ մարդիկ, որոնք մեռած են հայրենաբաղձութեան ցաւէն, բայց չի յիշուիր բնաւ մարդ մ'որ մեռած ըլլայ իր ծնողքը կորսնցու-ցած ըլլալու վիշտէն»:

Անկէ ետք, եզրակացութեա-նը, իրական «տարողութիւնը» նպա-տակային «մարմին» կու տայ եւ կը շարունակէ. «Ուրեմն, կինը ամէն դարերուն եւ ամէն ժամանակներու մէջ սիրեր է արին, կտրիճը եւ անոր դիւցազնական գործերը, վար-ձատրուեր է ամէնէն բարձր շնորհ-ներով»: («Կնոջ ազդեցութիւնը, պատերազմը եւ կիները»):

Հոս ամենեւին խնդրոյ առա-կայ չէ,- Մ. Պէյլէրեան այդ նպա-տակը բնաւ չի հետապնդեր,- կնոջ յաւակնութիւններու գերազնահա-տումը, այլ տարբեր գաղափարնե-րու առանցքին շուրջ ելակէտային այն արծարծումները, գորս իմա-ցական բնոյթ կրնան ստանալ կնոջ գործունէութեամբ. բնանիւթը՝ կրթութիւնն է, հասարակութեան մէջ ձեւաւորուած «իրապշտա-կան» այն թիւր ըմբռնումը, գոր կինը գերծ է որոշ առանձնայատ-կութիւններէ եւ միայն անոնց բնո-րոշ են այր մարդոց այս պարագա-յին՝ ի սպառ կ'անտեսուի կիներու իտէալիստական ուրոյն հակումնե-րը, ոգորումները:

Այս ամէնը կնոջ դերի,- կաս-կածամիտ հասարակութեան յօրի-նած պատրանք,- «չստանձման» բացակայութենէն կը բխի: Ժողո-վածուի «իրապշտ, թէ իտէա-լիստ» բաժնին մէջ Մ. Պէյլէրեան կը հակադէ իրապաշտական եւ իտեալիստական հակումները, այլ խօսքով գաղափարաբանութիւննե-րը՝ միշտ կարծելով որ հասարա-կութիւնը աւելի պէտք է հակուած ըլլայ իտէալի մը, գոր ազգասիրա-կան իտեալիստութիւններով օժտուած ըլլալու պայման է. «Կինը կրնայ հոգեբանական իր ընդլայնումնե-րով ուսուցողական աշխատանքներ գործադէ», այսինքն ան ինչպէս մանկավարժ ան կրթութեան նպաս-տաբերումը առաջնային կը համա-րէ: Ինչ կը վերաբերի իրապաշտա-կան կողմնորոշումին, ապա հասա-րակութեան զարգացման մակար-դակը չի հասնիր երեւոյթներու ընդմէջէն զատելու հականը՝ ոչ հականէն, ապա ստիպւած ինքզինք կը հարկադրէ որ ապրի իրականու-թեամբ, լաւ ճանչնայ հասարա կութեան զարգացման օրէնքները ու հակամարտ շահերուն չզոհա-բերուի:

Արդեօք երեւակայելի՞ է այս մտածողական կենսադիրքորոշու-մը, եթէ ոչ ընդվզումը յիշեալ ժամանակներու խորապատկերի վրայ, երբ «Հանրային գործիչը հասարակութեան կարծիքին առ-

ջեւ» /ժողովածուի բաժիններէն մէկը այսպէս կը կոչուի/ իր գաղա-փարները առաւելս կենսունակ դարձնելու նպատկամիտումով կը գրէ նաեւ նորավէպեր /«Վիրաւո-րը», «Խենթի Մը վէպը», «Զաւա-կը», «Մի վախնար», «Դուք Ձէք Հատնիր»/ ըսել կ'ուզենք գեղար-ուեստական խօսքի մտերմութիւն ձեւաւորող միջոցներով կը հրամց-նէ տիպարներու շարք մը՝ տարբեր իրադարձութեանց ընդմէջէն բա-ցալստելով անոնց անցեալը, ներ-կան՝ ատով իսկ համակրելի եւ այսպանելի մարդոց հոգեբանութեան մէջ տեղազննումներ կ'ընէ, յիրաւի ուշարժան պատկերաշարք մը, գոր երբեմն կը յիշեցնէ Գր. Զօհրապի, Յ. Օշականի, Թլկանտինցիի, Երու-խանի, Խոնարհներուն, յանիրաւի մոռցուած, պարագայական գիծին վրայ յայտնուած մարդոց, գորս ոչ միայն լքուած են, այլեւ ինքնալք-ուած՝ իրենց իսկ ստեղծած աշ-խարհին մէջ հարկադրաբար եւ դաւաճանուած...:

Եւ վերստին Մարի Պէյլէրեան երբ կ'անդրադառնայ Արեւմտա-հայութեան կենսական անբարւոք վիճակին՝ այլ ժողովուրդներու քա-ղաքակրթական հնոցին մէջ կ'ու-զէ,- թերեւս կ'երագէ,- տեսնել հայ ժողովուրդը, այսպէսով իսկ կը ծառանայ տիրող բարքերուն դէմ՝ ընդգծելով ներքին հակասութեանց աղէտաբեր ըլլալու պարագաներ. «Քաղաքակրթուած ազգերու մէջ, ուր կեանքի պատուոյ եւ ինչքի ապահովութիւնը, այսինքն նիւ-թական կեանքի պայմաններուն վա-յելքը նուիրագործուած իրաւունք դարձեր էր ոչ նուազ օրինաւոր եւ ստիպողական կռիւներու առիթ տուող, այս անգամ սուրը, հուրը կամ բիրտ ուժը չէր նախճիրներ գործողը՝ ժողովուրդներու կեան-քին, այլ միայն լիտի ու զազանա-կան շահագործումը...»: («Կար-ծիքներ Հայ յեղափոխութեան մա-սին»):

Այլուհանդերձ, ժողովածուին մէջ գետեղուած հրապարակագրա-կան տրամախօսութիւնները («Վի-րաւոր հայրենիք կը խօսի», «Զար-չարանքի շաբաթ», «Հայկական տարին եւ Նոր տարին», «Քանդ-ուած օճախներ», «Կինը եւ հանրա-յին կարծիքը» եւ այլն) մենախօ-սական անդրադարձումներ ըլլա-լով չեն սահմանափակեր հրապա-րակագրի, հանրային լիահուն խո-կումներ կերպաւորած ազգային երախտաւոր գործչի որոնումնե-րու, տուայտանքներու շրջածիրը, այլ ընդհակառակն, ժամանակաշը-ջանը պայմանականութիւններէն գերծ դիտարկելու, ազգին առջեւ ծառացած խնդիրներու նկատմամբ պատասխանատուութեան զգացումն ու վերաբերմունքը արտայայտելու յոյժ կամային յատկութիւնը կը հաւաստէ, որ Մարի Պէյլէրեան որքան ալ մերօրեայ հասարակու-թեանը անծանօթ մնացած է, այն-ուամենայնիւ, հայ իրականութեան մէջ ընդհանրապէս կնոջ իրա-ւունքներու արծարծման եւ անոր դերի բարձրացման այն սիւներէն է,- ի թիւս Սրբուհի Տիւսաբի, Հայկանոյշ Մարքի, Զապէլ Եսայ-եանի,- որոնք այն անագորոյն տարիներէն սկսեալ մշտաբար առաջնային համարած են հայրե-նիք ունենալու վեհագոյն գաղա-փարը եւ բնաւ չեն խորշած իրենց կեանքը նուիրաբերել՝ տազնապ-ներ ապրած ըլլալով, մարդկային հոգիին տուալտանքներ կրելով իրենց մայրօրէն բաբախող կուրծ-քին տակ:

«ՊԱՅՔԱՐ» Շաբաթաթերթէն

վարժը, ազգային գործիչը 19-րդ դարավերջի Արեւմտահայ կանանց արժուժի ռահվիրաններէն էր. Սոց-իալ Դեմոկրատ Հնչակեան կուսակ-ցութեան երդուեալ անդամներէն, Մեծ եղեռնի զոհերէն, գոր ականա-տեսը եղած է հայութեան մաքա-ռումներուն: Գաղափարական կազ-մակերպիչներէն 1896թ. Պապը Ալիի հռչակաւոր ցոյցի, անկէ ետք ձեր-բակալութենէն խուսափելու հա-մար ընդհատակ անցած, բայց կո-րովի բնաւորութեամբ ու տոկուն գաղափարակիր ըլլալով բնաւ չէ նահանջած, այլ պայքարը շարու-նակած է Եգիպտոս ապաստանելով:

Մարի Պէյլէրեան ըստ ժամա-նակագիրներու միշտ եղած է պատ-նէշին վրայ: 1902-1903 թ.թ. կը պաշտօնավարէ Ադեքսանդրիոյ հայ-կական վարժարանին մէջ, միաժա-մանակ կը խմբագրէ «Արտեմիս» գրական, ընտանեկան ամսահանդէ-սը՝ իր իմացականութեամբ իբրեւ յանդուգն վարքագծի տէր մտաւո-րական կը պայքարի վասն Հայ կնոջ իրաւահաւասարութեան, հայ-րենիքի ազատութեան, կնոջ մտա-ւոր, ֆիզիքական դաստիարակու-թեան եւ կ'արժանանայ հակառա-կորդներու ատելութեանն ու զայ-րոյթին:

Արձանագրելի իրողութիւն մըն է, որ նոյնիսկ յառաջադէմ գրողնե-րու, մտաւորականներու շրջանակ մը վերապահ եղած են անոր գոր-ծունէութեան հանդէպ, աւելին՝ չեն քաջալերած: Պատճառը համարձակ դատողունակութեամբ օժտուած կին գաղափարակրի անթաքոյց ուղղա-միտ կեցուածքին՝ ժամանակի բար-քերու, յատկապէս կեդծ պահպանո-ղականութեան դրօշին տակ ծպտուածներու հանդէպ: Ֆէմինիս-տական գաղափարաբանութեան դէմ խաչակրած պայքար մղողներու քիմ-քին անհաճոյ էին արմատական

կան գործիչ-մտաւորականի հայ-րենասիրական զգացումներու յաղ-թարշաւը անկարելի կ'ըլլայ խո-չընդոտել:

Մարի Պէյլէրեանի կենդանու-թեան օրօք հրատարակած միակ ժողովածոն փաստացի եւ ինքնեղ վկայութիւնն է իր ապրած տեւա-կան մաքառումներու, գորս գաղա-փարական կենսունակութեան ար-մատներ նետած են արեւմտահայ իրականութեան մէջ՝ կնոջ դերի, ինքնագիտակցութեան բարձրաց-ման շէշտ վկայութիւններ արձա-նագրած:

Իրերու բերումո՞վ էր արդ-եօք ճակատագիրը անոր ինքնագի-տակից, անկասելի խիզախութեամբ օժտել՝ ըլլայ սուլթանական, թէ երիտթուրքական ռեժիմին ար-գելքներուն ընդդիմանալու կամք, արիութիւն ոգեշնչել: Ի վերջոյ, գիտակից պայքար՝ Հնչակեան կու-սակցութեան յառաջամարտիկնե-րու շարքերու մէջ՝ անվեհերու-թիւն հաստատող, Հայ կնոջ վե-հանձն էութեան պարագրումը դրսե-ւորող:

Այսպէսով, արեւմտահայ յե-ղափոխական պայքարին մէջ Մարի Պէյլէրեան առանձնայատուկ տեղ կը գրաւէ իբրեւ ոչ միայն գիտա-կից, աներդմնագանց մարտիկ, այլ նաեւ գաղափարաբանութիւն դա-ւանող գործիչ՝ հնչակեանութեան յեղափոխական մտայնութիւնները ցոլացնող կին մը, գոր արդարու-թիւն պահանջող մարտահրաւէր-ներ նետած է հասարակութեան յատկապէս այն խաւերուն, որոնք կեանքն աւրող մտայնութիւննե-րուն գերի կը մնան գերեվարուած՝ իրենց «փառաւորած սնոտիքէն»:

«Դէպի վեր» ժողովածուի խո-րագիրն իսկ կը յուշէ Մարի Պէյ-լէրեանին մտածումներու առաձ-գականութեան թափառուն ընթաց-

Յայտնի են Հայաստանի Տարուայ Լաւագոյն Մարզիկները

Հայաստանի Հանրապետութեան ԿԳՄՍ նախարարութեան կողմէ կազմակերպած Սպորտի ոլորտում տարուայ լաւագոյնների ընտրութիւնն մրցոյթին յաղթողները յայտնի են:

Հաւատարմագրուած 15 լրագրողներու քուէարկութեան միջոցով ձեւաւորուեցաւ հետեւեալ պատկերը.

Լաւագոյն 3 մարզիկներ՝ Վարազդատ Լալայեան (ծանրամարտ), Մալխաս Ամոյեան (ըմբշամարտ), Արթուր Դաւթեան (մարմնամարզութիւն)

Լաւագոյն կին մարզիկ՝ Ալեքսանտրա Գրիգորեան (ծանրամարտ)

Հաշմանդամութիւն ունեցող լաւագոյն մարզիկ՝ Սարգիս Սարգսեան (շախմատ)

Լաւագոյն խումբ՝ Հայաստանի ֆուտսալի հաւաքական

Լաւագոյն երիտասարդ մարզիկ՝ Գասպար Տէրտէրեան (ըմբշամարտ)

Տարուայ յայտնութիւն՝ Սուրէն Յարութիւնեան (քարաթէ)

Հայաստանի Հանրապետութիւնը լաւագոյնս հանրահռչակած մարզիկ՝ Համլէտ Մանուկեան (մարմնամարզութիւն)

Լաւագոյն մարզիչ՝ Փաշիկ Ալաւերտեան (ծանրամարտ):

Եթէ Փաշիմեանը Զվերընտրուի

Շարունակուած էջ 1-էն

կը թողէ տարածաշրջանային հա-
մարկումէն՝ վերջինիս անհամա-
գործակցութեան պարագային:
Ռուսաստանը պիտի փորձէ խո-
չընդոտել TRIPP-ի զարգացումը,

սակայն տարածաշրջանին մէջ
անոր տկարացած դիրքը պիտի
սահմանափակէ անոր կարողու-
թիւնը զգալիօրէն խոչընդոտելու
ինչպէս Երեւանի, այնպէս ալ Պաք-
ուի դէպի Արեւմուտք շրջադար-
ձը:

www.massisweey.com

Թրքական Կայքը Հրապարակած Է Հերթական Կեղծիքը

Ermenistan, Aras Nehri'nin kullanım hakkını Türkiye'ye mi devrediyor?

İlişkilerin gelişmesine
dönük imzalanması
planlanan bir
anlaşmayla, Türkiye'ye
Ermenistan'ın en büyük
akarsuyu üzerinde
birden fazla baraj ve
HES inşa etme hakkının
verileceği öne sürülüyor.

Թրքական «Oda TV» կայ-
քով հրապարակած կեղծ տեղե-
կութիւններով յայտնի Օքայ
Տեփրեմը evrensel.net կայքով
հերթական շշմեցնող կեղծիքն
է հրապարակել, ըստ որուն՝
Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ
Փաշինեան համաձայնած է
Արաքս գետի ջրային միջոցնե-
րու բացառիկ օգտագործման
իրաւունքներու մէկ մասը
առանց փոխհատուցման
տրամադրել Թուրքիոյ: Ըստ
Տեփրեմի՝ երկու երկիրներուն
միջեւ յարաբերութիւնները հե-
տագային զարգացնելու նպա-
տակով ստորագրուելիք համա-
ձայնագրով Թուրքիոյ պիտի
տրուի Հայաստանի ամենամեծ
գետին վրայ քանի մը ամբար-
տակներ եւ ջրաէլեկտրակայան-
ներ կառուցելու իրաւունքը:
Վերոնշեալը ամբողջու-
թեամբ կեղծիք է:

Փաշիմեան Եւ 10 Եպիսկոպոսները

Շարունակուած էջ 1-էն

ման պատրուակով Հայաստա-
նի կառավարութեան ղեկավա-
րի ձեռնարկած գործողութիւն-
ները ուղղակի կ'ոտնահարեն
ՀՀ Սահմանադրութիւնը, կը
խախտեն թէ՛ միջազգայնօրէն,

թէ՛ Հայաստանի օրէնսդրու-
թեամբ ամրագրուած Եկեղեց-
ւոյ իրաւունքները: Այդ մասին
յայտարարած է Մայր Աթոռ
Սուրբ Էջմիածինը՝ արձագան-
գելով վարչապետ Փաշինեանի
եւ տասը եպիսկոպոսներու ստո-
րագրած յայտարարութեան:

ACA
GALA 2026

Save the
Date

the FOURTEENTH of MARCH
2026

Formal invite to follow

Pashinyan: 2025 Marks First Full Year of Peaceful Future for Armenia

YEREVAN — Prime Minister Nikol Pashinyan said 2025 became the first calendar year since Armenia’s independence without casualties from gunfire with Azerbaijan, calling it a direct result of the strategy endorsed by voters in the 2021 snap elections. He emphasized that there have been no border shooting fatalities since March 2024, describing this as the first full year of a “peaceful future” for the country

In a New Year message, Pashinyan said the government’s goal was not to rewrite history, but to shape Armenia’s future by strengthening statehood and sovereignty. He stressed that Armenia’s identity is inseparable from its state, and that rein-

forcing the state means reinforcing national identity

The prime minister highlighted major diplomatic developments in 2025, including high-level meetings with leaders of the United States, Russia, China, France, Iran, Turkey, and other countries. He said Armenia’s objective in these engagements was to position itself as a fully independent and sovereign state capable of making decisions for its long-term continuity rather than mere survival

Pashinyan described August 8, 2025, as a turning point, when Armenia and Azerbaijan adopted a peace declaration at a White House summit

Continued on page 3

Aliyev Tells U.S. Delegation That Trade Relations Have Been Established Between Armenia and Azerbaijan

BAKU — President of the Republic of Azerbaijan, Ilham Aliyev, has received a delegation of U.S. senators. The delegation congratulated the Azerbaijani head of state on the progress achieved in advancing the peace agenda between Azerbaijan and Armenia following the agreements reached last August in Washington.

Highlighting the historic significance of the agreements, Aliyev particularly emphasized the role of U.S. President Donald Trump in this process. The Azerbaijani president stated that his country will continue to make efforts to promote the regional peace

Continued on page 3

Stratfor: If Pashinyan Fails to Secure Re-election, the Future of the Peace Agreement Would Become Uncertain

AUSTIN, TX — Stratfor reports that Armenia and Azerbaijan are expected to take measured steps toward implementing the provisions of the 2025 framework peace agreement—a process that could lower the risk of a new conflict between the two countries.

According to the analytical center, the normalization of trade relations between the two sides is likely to proceed cautiously. Rather than pursuing comprehensive economic integration, the parties are expected to focus on building confidence through limited trade cooperation.

On the domestic front, Armenian Prime Minister Nikol Pashinyan is likely to face growing public discontent, largely driven by perceptions of concessions to Azerbaijan and strained relations with the Armenian Apostolic Church. Pashinyan is also expected to delay holding a referendum on constitutional amendments until after the June elections.

If Pashinyan fails to secure re-election, the future of the draft peace agreement would become uncertain. However, should he retain power fol-

lowing the vote, he is likely to prioritize the implementation of the TRIPP (“Trump Route”), which is a central component of the joint declaration signed with the United States and Azerbaijan.

Baku, for its part, is expected to complete construction of its segment of the Aras (Araxes) corridor through Iranian territory in parallel with TRIPP, while maintaining TRIPP as both leverage and an alternative route that could exclude Armenia from regional integration in the event of non-cooperation.

Russia is expected to attempt to obstruct the development of TRIPP; however, its weakened position in the region is likely to limit its ability to significantly impede the westward pivot of both Yerevan and Baku.

Armenia Ranks 13th Among the World’s Safest Countries in the World Travel Index

YEREVAN — Armenia has been included in the list of the world’s safest countries for travel compiled by the World Travel Index, ranking 13th out of 193 countries with a score of 90.27.

The announcement was shared by Armenian Prime Minister Nikol Pashinyan on his Facebook page.

The Prime Minister noted that the ranking reflects which countries offer the best conditions for travel safety.

“The year has started very well and continues just as well. I love you all,” Pashinyan wrote.

Armenia ranks above several destinations often widely viewed as top-

tier “safe travel” countries, including Oman (#14), Singapore (#17), Japan (#23), and Iceland (#24).

Top 25 Safest Countries (World Travel Index, Safety Index)

1. Tuvalu (Oceania) – 99.92
2. San Marino (Europe) – 99.57
3. Cook Islands (Oceania) – 99.09
4. Nauru (Oceania) – 97.74
5. Andorra (Europe) – 97.30
6. Monaco (Europe) – 97.26
7. Palau (Oceania) – 96.95
8. Qatar (Middle East) – 92.52
9. Marshall Islands (Oceania) – 92.15

Continued on page 4

Pashinyan and 10 Bishops Sign Statement
Outlining Roadmap for Church Reform

YEREVAN — Armenian Prime Minister Nikol Pashinyan has published a statement on his social media pages regarding reforms of the Armenian Apostolic Holy Church.

“Dear compatriots, we are at the residence of the Prime Minister of the Republic of Armenia, where for several hours we have discussed and agreed upon the final text of the following statement—a declaration on the reform of the Armenian Apostolic Holy Church,” the Prime Minister said.

The statement, signed by Pashinyan and ten bishops, reads in part:

“We, the undersigned, believing in and remaining faithful to the teachings of our Lord and Savior Jesus Christ, to the faith sown through the preaching of the holy apostles Thaddeus and Bartholomew, and to the sacred tradition of the Armenian Apostolic Holy Church founded through the efforts of Gregory the Illuminator and King Tiridates III the Great of Armenia;

emphasizing the central role and significance of the Armenian Apostolic Holy Church in the vital mission

of developing a values-based society in the Republic of Armenia and preserving national identity;

expressing deep concern over the failure of the de facto head of our Armenian Apostolic Holy Church and members of his close circle to live by and preach the principles of the Gospel, the disruption of spiritual life, and the manifestation of tolerance toward glaring cases of moral degradation;

condemning and deeming unacceptable the anti-canonical practice of drawing the Church into politics and subordinating it to various agendas and interests;

hereby declare the launch of reforms within the Armenian Apostolic Holy Church, to be carried out according to the following roadmap,” the Prime Minister stated.

The text of the statement also notes that the signatories will establish a Coordinating Council, which will be entrusted with the organizational functions of implementing the reform of the Armenian Apostolic Holy Church. The composition of the council may be expanded by unanimous decision of its members.

‘Trump Routh’ Could Affect Armenia’s
EAEU Membership, Says Russian Ambassador

YEREVAN — Russia is closely monitoring developments surrounding the Armenian–U.S. initiative announced in Washington, titled “Trump Routh” for International Peace and Prosperity,” Russian Ambassador to Armenia Sergey Kopyrkin said in an interview with Noev Kovcheg.

According to Kopyrkin, at this stage only the name of the initiative is known, while no information is available about concrete practical steps. He noted that Russia’s position will become clearer once the initiative acquires specific content, stressing that it could affect Armenia’s membership in the Eurasian Economic Union, as the transit of goods through Armenia’s territory is also regulated by EAEU legislation.

The ambassador added that Russia supports the unblocking of transport links in the South Caucasus, but emphasized that such processes must be based on the trilateral agreements reached between the leaders of Russia, Armenia, and Azerbaijan in 2020–2022, and must take into account the interests of all countries in the region.

Kopyrkin also commented on

Armenia’s relations with the European Union, noting that Moscow is observing Yerevan’s steps toward Europe. At the same time, he reiterated Russia’s position that simultaneous membership in the EAEU and the EU is not possible.

According to the ambassador, Brussels expects Armenia to join anti-Russian sanctions, while the potential economic consequences of such steps, in his view, are not being sufficiently considered within the European Union.

Universal health insurance fully implemented
as Armenia reviews 2025 healthcare results

Prime Minister Nikol Pashinyan visited the Ministry of Health of Armenia to review the ministry’s 2025 performance report, with a strong focus on the rollout of the Universal Health Insurance system, sector-wide digitization, and expanded infrastructure investment.

Health Minister Anahit Avanesyan reported that the implementation of Universal Health Insurance began at the end of the year. In its first phase, coverage includes children under 18, citizens aged 65 and over, people with first- to third-degree disabilities, individuals with functional limitations, socially vulnerable groups and beneficiaries of social assistance programs—including families of fallen servicemen—as well as employees earning AMD 200,001 and above per month. In the first days of the year, 771 citizens had already used services under the insurance scheme.

Officials noted that all targets set for 2025 have been fully met: the system is fully operational, secondary legislation has been adopted, and registries of services, medicines, and eligible beneficiaries have been approved.

Prime Minister Pashinyan underscored the importance of eliminating cash payments in healthcare. He stressed that non-cash transactions are a cornerstone of an effective insurance system, ensuring transparency, traceability of patient care, and proper state oversight. Any services delivered without the state’s visibility, he warned, risk distorting the entire system. Pashinyan called for strict enforcement measures and sanctions against medical institutions that fail to comply.

The meeting also highlighted a substantial budget increase for the sector. In 2026, healthcare funding will rise to AMD 220 billion, up from AMD 164 billion in 2025—an increase of more than USD 100 million aimed at systemic reforms and improved service delivery.

Significant progress has been made in digitization. Birth registration is now fully digital and completed at maternity hospitals; immu-

nization processes are entirely digital; and electronic prescriptions are widely used, with an average of 807,732 prescriptions issued and 720,217 dispensed in the last quarter. Digital sick-leave certificates are in place, and the digitization of laboratory services is ongoing.

Administratively, management authority over 42 regional healthcare institutions has been transferred to the Ministry of Health. Over the next three years, these facilities will be reorganized through mergers into single regional medical centers.

Infrastructure upgrades continue nationwide. Construction and renovation projects are underway at multiple facilities, including the Sisian Medical Center, the National Center for Mental Health, the National Center for Infectious Diseases, branches of the National Center for Disease Control and Prevention, and medical centers in Etchmiadzin, Masis, Ashtarak, Yegvard (Nairi Medical Center), Tashir, and Tsaghkahovit.

The government has launched individual physician licensing and introduced five-year licenses for medical organizations. Organ and tissue transplantation programs also continued, with 15 kidney and 55 bone marrow transplants performed by December 15.

Early disease detection remains a priority. Screening programs expanded for colorectal cancer, with 4,287 tests conducted among people aged 50–75 and 2,870 tests among those aged 45–70 in 2025, leading to six cancer detections. Breast cancer screening included 7,779 free mammography exams for women aged 45–68.

Maternal and child health initiatives continued with seven neonatal screenings for early detection of congenital and hereditary diseases. In 2025, adrenogenital screening expanded to 28,565 newborns, and an eye screening program for newborns was launched toward the end of the year.

Finally, the ministry reported that in 2025 the state centrally procured 95 medicines for 16 diseases, making them accessible to 238,964 beneficiaries.

Armenian Council of America’s New Year’s Message

As we close a year marked by turbulence and uncertainty, we reflect on a period that brought both profound challenges and meaningful opportunities. In 2025, the Armenian people and their allies witnessed developments that renewed hope for Armenia and the wider region, even as the world continued to grapple with armed conflicts, humanitarian crises, and widespread human suffering.

One of the most consequential developments of the year was the August 8 joint Armenia–Azerbaijan–United States declaration signed in Washington, alongside the initialing of an agreement on the establishment of peace and interstate relations between Armenia and Azerbaijan. These steps, if pursued in good faith and grounded in international law, have the potential to open a new chapter toward sustainable peace, regional stability, economic cooperation, and long-term prosperity. The Armenian Council of America remains committed to ensuring that any peace process advances Armenia’s security, sovereignty, and the fundamental rights of its people.

Equally significant has been the continued deepening of Armenia–United States and Armenia–European Union strategic and economic partnerships. These growing relationships not only expand Armenia’s access to diversified markets and investment opportunities, but also strengthen democratic institutions, economic resilience, and Armenia’s integration into the transatlantic community. Together, these efforts create a realistic and promising pathway toward Armenia’s long-term future.

Yet, despite these encouraging developments, critical and urgent issues remain unresolved. Armenian prisoners continue to be unlawfully held in Azerbaijani custody in violation of international humanitarian law. The rights of Armenians forcibly displaced from Artsakh (Nagorno-Karabakh) remain unaddressed, including their right to safe return, justice, and restitution. At

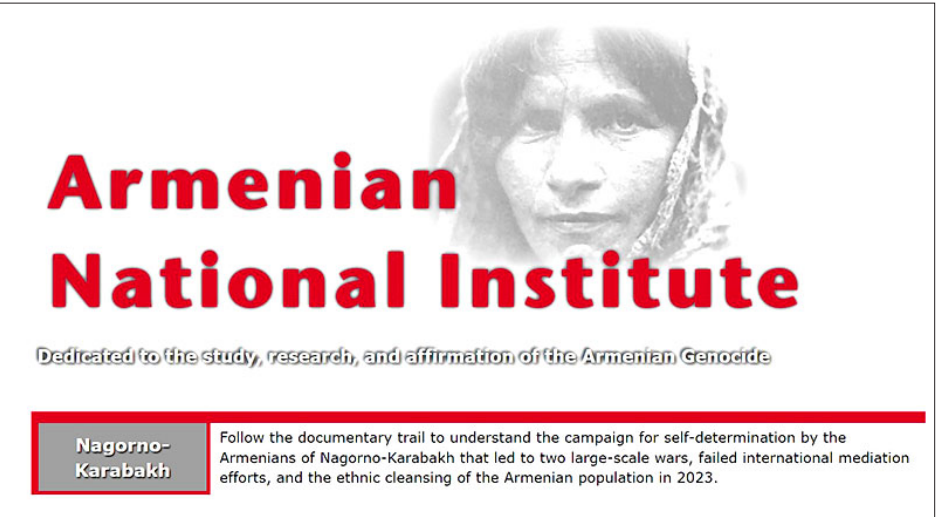
the same time, Armenian historical and cultural heritage in Artsakh faces an ongoing threat of erasure, underscoring the urgent need for international monitoring, accountability, and preservation efforts. These issues are not negotiable, and the Armenian Council of America will continue to advocate forcefully for justice, accountability, and the protection of Armenian rights in Washington and beyond.

Beyond the South Caucasus, the Middle East remains one of the world’s most volatile regions. Continued instability has exacted a heavy toll on civilian populations and has deeply affected Armenian communities across the region; socially, economically, and culturally. We hold onto the hope that 2026 will bring lasting and sustainable peace to the Middle East, allowing its peoples, including long established Armenian communities, to live with security, dignity, and the ability to thrive in their ancestral homelands.

As we welcome the New Year, we do so with optimism and determination. We hope that 2026 will mark a true turning point in Armenia’s modern history; defined by lasting peace, strengthened democratic governance, economic growth, and social progress. The Armenian Council of America remains steadfast in its mission to ensure that the Armenian voice is heard, that justice prevails, and that Armenia’s future is secure and prosperous.

Happy New Year and Merry Christmas.

Jebejian-Ayvazian Family Foundation Awards Major Gift To Armenian National Institute

WASHINGTON, D.C. – The Armenian Assembly of America (Assembly) announces the award of a major donation from the Jebejian-Ayvazian Family Foundation Endowment directed to the benefit of the Armenian National Institute (ANI).

The \$100,000 gift was made to support the expansion of ANI services and of the AGMA online museum site expressly related to the latest tragedies that saw the ethnic cleansing of the Armenian population of Nagorno Karabakh.

Chair of the ANI Board of Governors and Chair Emeritus of the Armenian Assembly Van Z. Krikorian welcomed the gift: “I want to express our deep gratitude for this significant endorsement of the methods and projects of the Armenian National Institute, with very special thanks to Ms. Shake Jebejian, who approved our plans and proposals. This meaningful investment by Shake and her family exemplifies the value of teaching our past to protect our future.”

“The events surrounding the destruction of Nagorno-Karabakh are well documented but are being actively denied. Much of the most damning evidence comes from Azeri and Turkish sources, including admissions of genocidal intent before, during, and after September 2023. If there were any reasonable doubts before, today it is clear from their own words and deeds that the perpetrators’ ultimate objective has always been the eventual elimination of the Armenian people, our Christian presence, and culture in Artsakh as a precursor to moving against the current Republic of Armenia,” Krikorian added. “Having achieved their material objectives, genocidal regimes immediately resort to distorting the evidence and manufacturing a denial industry. This site and our ongoing, fact-based work pre-empt the crude denial efforts to date and the more sophisticated denials and false narratives we expect over time from the authoritarian Aliyev and Erdogan governments.”

Ms. Shake Jebejian, age 93, is the sole surviving member of her branch of the Jebejian and Ayvazian families. In 1915, her grandparents and their young children fled the genocide, settling in British controlled north Africa, where her parents met. Shake was born in 1932 and her sister, Azniv, followed shortly thereafter. The Jebejian sisters’ story is a testament to the initiative and tenacity of the Armenian diaspora. Shake and Azniv attended a school organized by the Armenian community in a rural area of what is now Sudan. Because she was an excellent student, Shake transferred to a British mission school in Khartoum, where she came under the guidance of a British Christian minister who helped her become fluent in English. In the early 1950s, Shake immigrated to the United Kingdom as a refugee. She eventually immigrated to the United States in 1957. Alone in the US, Shake settled into the Armenian community in suburban Philadelphia. She found work as the administrative assistant to a senior partner in a prestigious law firm, where she worked until retirement in the late 1980s. After she became an American citizen, Shake sponsored the immigration of her mother and sister. In America, Azniv continued her work for British Airways. Neither sister ever married, and both were life-long humble Christians and staunch supporters of the Armenian Apostolic Church.

The new section of the ANI website is titled The Ethnic Cleansing and Destruction of Nagorno-Karabakh: The Latest Chapter of the Armenian Genocide, and contains thousands of pages, photos, and more than 370 formal records from official, international, and public entities that observed or reported about the course of events. A wide array of documents is offered, ranging from UN and OSCE records to United States, European, and other countries’ legislative and executive documents, human rights organizations’ reports, American universities’ research documentation projects, and other vetted, relevant material.

Pashinyan: 2025 Marks First Full Year

Continued from page 1

hosted by U.S. President Donald Trump. He noted that the foreign ministers of both countries initialed the Agreement on the Establishment of Peace and Interstate Relations, and that earlier border demarcation regulations based on the 1991 Alma-Ata Declaration laid the legal foundation for lasting peace

Addressing the economy, the prime minister said Armenia fulfilled its pledge of average annual growth of around 7 percent since 2021. He noted that Armenia’s economy has expanded by more than 50 percent since 2018, while 2025 tax revenues exceeded the entire 2017 state budget by 30 percent. He credited this progress to businesses and citizens paying legally required taxes and participating in the formal economy

Pashinyan announced the launch of universal health insurance, with the

state covering premiums for children under 18 and pensioners over 65, as well as expanded education and infrastructure programs, including hundreds of new or renovated schools and kindergartens. He underscored education as the government’s primary tool for addressing social and economic challenges

Looking ahead to 2026, the prime minister pointed to major international events to be hosted in Yerevan, including the European Political Community Summit and COP-17 on Biodiversity. He also highlighted the upcoming parliamentary elections in June 2026, calling on citizens to defend peace, democracy, and statehood through free and fair elections

Concluding his message, Pashinyan said Armenia has “reached the future and lives in it,” expressing confidence that 2026 will be a year of unity, consolidation, and continued peace.

Aliyev Tells U.S. Delegation

Continued from page 1

agenda.

Noting that trade relations between Azerbaijan and Armenia have already been established, Aliyev underscored the importance of exporting

Azerbaijani petroleum products to Armenia, as well as supplying wheat from Kazakhstan and Russia to Armenia via Azerbaijan. He also expressed hope that the TRIPP corridor will create new opportunities for regional connectivity.

Haigazian University Board of Trustees Unveils Exquisite 70th Anniversary Gala Celebrating a Global Legacy

LOS ANGELES — The Board of Trustees of Haigazian University is delighted to announce the highly anticipated 70th Anniversary Gala, an evening of elegance and celebration that will unfold in Los Angeles, marking a monumental milestone in the University’s storied history. This glittering event, aptly titled From Beirut to Hollywood, will bring together an illustrious gathering of alumni, benefactors, partners, and distinguished guests from around the world to commemorate seven decades of unparalleled academic excellence, transformative leadership, and unwavering commitment to service.

This historic gala promises to be a tribute to Haigazian University’s legacy, reflecting on its remarkable journey since its founding while honoring the institution’s enduring mission to educate, inspire, and lead across generations and continents.

As part of this milestone evening, the University will proudly honor Joyce Philibosian Stein, the beloved Lifetime Trustee and steadfast advocate of Haigazian University. For decades, Joyce and her family have been pillars of support, deeply invested in the University’s strength, growth, and continued success. Her exceptional dedication will be honored as part of the evening’s festivities.

Co-chairing the Gala Committee are Tina Segel and Raffi Kendirjian, both esteemed members of the Board of Trustees. With their impeccable taste and unwavering commitment, they are curating an unforgettable night that will combine glamour, tradition, and celebration into a spectacular showcase of Haigazian University’s 70-year legacy.

The soirée will feature an exclusive guest list, including Rev.

Dr. Paul Haidostian, the esteemed President of Haigazian University, and several prominent Board of Trustees members traveling from both Beirut and throughout the United States. Dignitaries, alumni, and distinguished individuals from across the East and West Coasts of the United States will converge for an evening that promises to be nothing short of spectacular.

As the evening unfolds, guests will be treated to a sensational musical performance by world-renowned Armenian jazz virtuoso Vahagn Hayrapetyan from Armenia and his exceptional band, for this once-in-a-lifetime occasion. Their captivating performance will add an enchanting and culturally rich dimension to the gala, perfectly complementing the evening’s grandeur.

Additional details regarding the evening’s opulent program and exquisite highlights will be revealed in the coming weeks. This promises to be an unforgettable celebration of Haigazian University’s enduring legacy—one that will continue to inspire generations to come.

For reservations and donations go to: <https://tinyurl.com/HU-Labanquet>

Society for Armenian Studies Elects 2026 Executive Council Officers Barlow Der Mugrdechian Elected President

The Society for Armenian Studies (SAS) held its Annual Membership Meeting on Saturday, November 15, followed by an Executive Council meeting on Saturday, December 13, 2025. The Executive Council elected new officers for the upcoming year: President, Barlow Der Mugrdechian (Berberian Coordinator of the Armenian Studies Program, Fresno State); Vice-President, Asya Darbinyan (Executive Director of Chhange [Center for Holocaust, Human Rights & Genocide Education] at Brookdale Community College, New Jersey); Treasurer, Talar Chahinian (Program for Armenian Studies, University of California, Irvine); Secretary, David Zakarian (Berberian Professor of Armenian Studies, Fresno State); and advisors, Victoria Abrahamyan (Postdoctoral Research Fellow at the University of Geneva); Melanie Tanielian (Associate Professor of History, University of Michigan, Ann Arbor), and Bedros Torosian (UC Chancellor’s Postdoctoral Fellow at UC Davis [History Department]).

Journal of the Society for Armenian Studies co-editors Houri Berberian (Meghrouni Family Presidential Chair in Armenian Studies and Director of the Center for Armenian Studies, University of California, Irvine) and Talinn Grigor (Professor of Art and Architectural History, University of California, Davis) will continue to serve as ex-officio officers of the SAS Executive Council.

“I am looking forward to my upcoming year as President of the Society for Armenian Studies and I look forward to working both with the continuing and new officers,” said Der Mugrdechian. “SAS plays a vital role in the field of Armenian Studies. Our members around the world are devoted to the study of Armenia and the Armenian people. This research, shared with the academic community and the public, helps raise awareness about Armenian culture.”

Der Mugrdechian thanked 2025 outgoing Executive Council members Elyse Semerdjian, Armen Marsoobian, and Helen Makhdoomian for their dedication and service to SAS.

Under Der Mugrdechian’s leadership, SAS will continue its commitment to the development of Armenian Studies and to working with scholars and organizations across the globe.

The Society for Armenian Studies (SAS) celebrated its 50th anniversary in 2024. Founded in 1974, the SAS is an international body, composed of scholars and students, whose aims are to promote the study of Armenian culture and society.

The SAS website, societyforarmenianstudies.com, provides information about events and activities. Readers who wish to financially support the SAS can become a member. The secretariat of the SAS is based in the Armenian Studies Program at California State University, Fresno.

AAF Delivered \$41 Million of Medicines to Armenia and \$4 Million to Lebanon in 2025

GLENDAL — During the calendar year of 2025, the Armenia Artsakh Fund (AAF) donated a total of \$45 million worth of various types of life-saving medicines to Armenia (\$41 million) and Lebanon (\$4 million).

These medicines and medical supplies were sent by sea and air on 30 separate shipments throughout 2025.

“We highly appreciate the valuable medicines donated by several major American corporations and charities that are longtime partners of the Armenia Artsakh Fund,” stated Harut Sassounian, President of AAF.

In the past 36 years, including the shipments under its predecessor (the United Armenian Fund), the AAF has delivered to Armenia and Artsakh a grand total of \$1.1 billion worth of humanitarian aid on

board 168 shipments by air and 2,624 by sea.

“The Armenia Artsakh Fund is regularly offered, free of charge, millions of dollars in life-saving medicines and medical supplies. We would appreciate your generous donations to the AAF so that we can continue delivering this valuable assistance to all medical centers in Armenia,” stated Sassounian. “All contributions to the AAF charitable organization are tax-deductible.”

For more information, contact the AAF at: sassoun@pacbell.net.

Armenia Ranks 13th Among the World

Continued from page 1

- 10. São Tomé and Príncipe (Africa) – 92.13
- 11. United Arab Emirates (Middle East) – 92.12
- 12. Kiribati (Oceania) – 91.96
- 13. Armenia (Europe) – 90.27

- 14. Oman (Middle East) – 89.15
- 15. Bahrain (Middle East) – 86.84
- 16. Grenada (Caribbean) – 86.47
- 17. Singapore (Asia) – 86.07
- 18. Saint Kitts and Nevis (Caribbean) – 85.64
- 19. Slovenia (Europe) – 84.78
- 20. Croatia (Europe) – 84.43

Խաւարի Մէջ Լոյս.

Սուրբ Ծննդեան Տօնը Արցախի Հայաթափման Եւ Քրիստոնեայ Աշխարհի Անտարբերութեան Դիմաց

ԴՈԿՏ. ԱԲԷԼ ՔՅՆՅ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Քրիստոնէական ընկալումով՝ Ս. Ծնունդը յոյսի, սիրոյ, խաղաղութեան եւ մարդկութեան հանդէպ Աստուծոյ անընդմիջելի մերձակայութեան տօնն է։ Աւետարանի այս պատգամը, սակայն, բազմիցս կտրուկ կը հակադրուի պատմական եղելութիւններուն, պետութիւններու որդեգրած քաղաքական իրականութեան ու անկէ թելադրուած դիւանագիտական գործողութիւններուն։ Այս հակասութիւնը յատկապէս ակնյայտ կը դառնայ այն պարագային, երբ քրիստոնէական կրօնին ու մշակոյթին պատկանող ազգեր ուղղակի կը դառնան բռնութեան, տեղահանութեան, իրաւազրկութեան, ընդհուպ մինչեւ իսկ ցեղասպանութեան զոհ, երբ միաժամանակ դիտումնաւոր կը լքուին նոյն հաւատքը դաւանող՝ այսպէս կոչուած քրիստոնեայ ազգերու եւ պետութիւններու կողմէ։ Այս փաստը առաւել եւս հիասթափութիւն կը պատճառէ, երբ անոնք ունին բոլոր հնարաւորութիւնները օժանդակելու իրենց հաւատակից քոյրերուն ու եղբայրներուն՝ առնուազն կանխարգիլելու անոնց սպառնացող օրհասական վտանգը։

Արցախի հանրապետութեան շուրջ տեղի ունեցած իրադարձութիւնները լուրջ հարցադրումի կ'ենթարկեն համատես աւետարաններուն հաղորդած սուրբծննդեան ուղերձը։ Ժողովուրդ մը, որ մասմետականներով զերակշռուած աշխարհագրական միջավայրի մը մէջ դարեր շարունակ բարձր պահած է քրիստոնէական հաւատքին ջահը, կառուցած է վանքեր ու եկեղեցիներ, մշակած եւ զարգացուցած է քրիստոնէական մշակոյթի մասին վկայող եզակի արժէքներ, կարճատեւ ժամանակամիջոցի մը ընթացքին գրկուեցաւ իր հազարամեակներու օրրանէն՝ դառնալով վտարանդի եւ հայրենագուրկ։ Քաղաքական եւ ռազմական պարտութիւնը յանգեցուց ոչ միայն տարածքային կորուստի, այլեւ Արցախի պետական այրերու բանտարկութեան, մշակութային ժառանգութեան ոչնչացման եւ ամբողջ բնակչութեան պարտադիր արտագաղթին։ Այն փաստը, որ այս իրավիճակը մեծաւ մասամբ հեշտութեամբ ընդունուեցաւ աշխարհի բրիտանեայ համարուող պետութիւններու կողմէ, կը յառաջացնէ աստուածաբանական լուրջ հարց մը. ի՞նչ հաւաստիութիւն ունի այսօր Աւետարանի սուրբ ծննդեան պատգամը, երբ գայն կրողները կը պահպանեն դաւաճան լուութիւն մը, այլապէս հանդէս կու գան ընդամէնը դատարկ լոզունգներով կամ կը նահանջեն վճռորոշ պահերուն, երբ իրենց հաւատակից քոյրերն ու եղբայրները Քրիստոսի սիրոյն կը նահատակուին, կը կորսնցնեն քրիստոնէական հաւատքի վկայութիւններով կնքուած ամբողջ տարածաշրջան մը՝ տեղի տալով մասմետականութեան հեղեղին։

Գուցէ կարելի է առարկել, թէ հարցը ամենեւին չունի կրօնական բնոյթ, այլ տեղի ունեցած ամբողջողբերգութիւնը կը կրէ բիրտ քաղաքականութեան մը օրակարգը։ Սակայն, միեւնոյն է, խորապատկերը ունի նաեւ կրօնական կնիք՝

նկատի ունենալով այն փաստը, որ տարածաշրջանը անուանափոխուելով այսօր նուաճող պետութիւնը գայն կը կոչէ Qarabag iqtisadi rayonu, որ իր մէջ կը ներառէ Agcab?di, Agdam, Agd?r?, B?rd?, F?zuli, Xocali, Xocav?nd, Susa v? T?rt?r inzibati rayonlari, h?m?zinin Xank?ndi s?h?ri քաղաքներն ու շրջանները։ Տարակոյսէ վեր է, որ այս ամբողջ տարածաշրջանը հետզհետէ պիտի վերաբնակեցուի թուրքագերի կամ ընդհանրապէս մահմետական ազգաբնակչութեամբ, որ կը նշանաւորուի մահիկով եւ ոչ թէ խաչի խորհրդանշանով։ Արդեօք սոցնը կորուստ մը չէ քրիստոնեայ աշխարհին համար։ Սակայն ի՞նչ փոյթ, վաղուց արդէն վկայուած իրողութիւն է, որ պետութիւններ կ'առաջնորդուին իրենց գերագոյն շահերէն եւ ոչ թէ հաւատքի այն զգացողութենէն, զոր կը թելադրէ Աւետարանը։ Սուրբ ծննդեան տօնը, որ կը միաւորէ ամբողջ քրիստոնեայ աշխարհը Բեթղեհէմի մսուրի խորհուրդին շուրջ, տեղ մը կը դառնայ անհասկնալի, միանգամայն ձեւական եւ նոյնիսկ անընդունելի, երբ նոյն հաւատակից ազգերու եւ պետութիւններու միջեւ կը պակսին սէրն ու միութիւնը, իսկ վճռորոշ պահերուն՝ նաեւ զօրակցութիւնը։

Այսօր ի՞նչ սրտով պիտի տօնէ արցախցի հայը Քրիստոսի սուրբ ծննդեան տօնը, երբ ան դարձած է փաստօրէն հայրենագուրկ եւ վտարանդի իր պապենական հողերէն, հեռու՝ իր պատմական սրբավայրերէն, անցեալին կաթողիկոսութիւն դարձած Գանձասարէն, Դադիվանքէն, Ամարասէն, Շուշիի Ս. Ամենափրկիչ Ղազանչեցոց տաճարէն ու հայոց այն բազմաթիւ սրբավայրերէն, որոնց ապագան անորոշ է եւ ենթակայ հետզհետէ թշնամիին բարբարոս ձեռքերով իրագործուող ոչնչացումին։ Նշուած սրբավայրերը դարեր շարունակ եղած են ոչ միայն մշակութային կամ կրօնական կեդրոններ, այլեւ հաւաքական յիշողութեան եւ հոգեւոր ինքնութեան կրողներ։

Եթէ իրաւ է տառապանքը, ապա անոր ամենածանր դրսեւորումներէն մէկն ալ ոչ թէ տունն ու տեղը, սեփական ազգին կորսնցնելն է, այլ գրկուիլը սգալու իրաւունքէն՝ ստիպողաբար լքել իր ընտանիքի սիրելի անդամներուն եւ հարազատներուն զերեզմանները, այցելել չկարենալ արցունք թափելու անոնց շիրիմներուն վրայ, թէկուզ վառելիւ մօմ մը կամ խունք ծխելու անոնց հոգիի խաղաղութեան եւ լուսաւորութեան համար։ Եւ սոցնը տակաւին առաւել եւս ծանր է, երբ արցախցի հայը ակամայ դարձած է անձնատուր՝ դատապարտուած ըլլալով առ այժմ ընելու ոչինչ, այլ յանձնուելու ունայնութեան, իրավիճակ, որ թերեւս հոգեկան շատ աւելի խոր տանջանք է, քան սեփական ունեցուածքին կորուստը։

Վերոնշեալ սրբավայրերէն ստիպողական բաժանումը հոգիին վրայ չսպիւրացող վէրք մըն է։ Քանզի հայ մարդու ընկալած քրիստոնէութեան մէջ հաւատքը անբաժանելիօրէն կապուած է պաշտամունքային որոշակի վայրերու հետ, ուր կը միահիւսուին աւանդութիւնները, հոգեւոր եկեղեցական արարո-

ղութիւնները, պաշտամունքը, սուրբ պատարագը, պատմութիւնն ու յիշողութիւնը։ Հետեւաբար, հոգեւորմշակութային այս ժառանգութեան սպառնալիքին տակ գտնուելու, պղծուելու եւ ոչնչացման ենթարկուելու վերաբերեալ իրազեկուածութիւնը ոչ միայն մշակութային, այլեւ ինքնին կը ներկայացնէ աստուածաբանական խնդիր։ Արդարեւ, աստուածարդարացում (Theodice) մը, որ կը վերաբերի աստուածաբանական այն փորձին՝ արդարացնելու համար բարի եւ ամենակարող Աստուծոյ նկատմամբ հաւատքը՝ աշխարհի մէջ տիրող տառապանքին, չարիքին եւ անարդարութեան հանդէպ։ Ինչո՞ւ արդարը կը տառապի այս աշխարհի մէջ, երբ Աստուած արարիչն է բարիին՝ ողորմած է ու արդար։ Սուրբգրային աւանդոյթը կը հրաժարի պարզ պատասխաններ առաջարկել այս հիմնարար հարցումին եւ չի լուծեր առկա խնդիրը։ Աստուածաշունչ մատեանը, բնականաբար, արդարին տառապանքը չի ներկայացներ իբրեւ Աստուծոյ ողորմածութեան հակափաստարկ, այլ կը մատնանշէ աշխարհ մը, ուր զերազանցապէս առկայ են ու կը գործեն ազատութիւնը, մեղքը եւ բռնութիւնը, եւ ուր Տիրոջ խոստացած արդարադատութիւնը լիովին ակնյայտ կը դառնայ միայն իր վախճանաբանական իրականացումին մէջ։ Սոցնը, անշուշտ, կը հանդիսանայ միաժամանակ հաւատքին ուղղուած լուրջ մարտահրաւէր մը, թէ ինչպէ՞ս կարելի է ընկալել Աստուծոյ մերձակայութիւնը, երբ Անոր անմիջական ներկայութեան տեսանելի նշանները ոչնչացած կամ ստոյգ ոչնչացուելու սպառնալիքի տակ կը գտնուին։

Այստեղ կրկին հարց պէտք է տալ. թէ ի՞նչ կենսունակութիւն կրնայ ունենալ հաւատքը, ի՞նչն է սուրբ ծննդեան պատգամը, երբ քրիստոնեայ պետութիւններ կը ձախողին, կը բացակայի արդարութիւնը, իսկ անոնց ուժային քաղաքական շահերը դուրս կը մղեն միջազգային իրաւունքի բոլոր սկզբունքները։

Այս հարցը բնականաբար տեսական հետաքննութիւն մը չէ, այլ գոյաբանական փորձառութիւն։ Ան կը յառաջանայ այն պարագային, երբ մարդիկ փատօրէն կը գիտակցին, թէ Քրիստոսի անունը չի պաշտպաներ գիրենք եւ քրիստոնէական պատկանելիութիւնը արդարութիւնը չ'երաշխաւորեր։ Արդարեւ, այս լարուածութիւնը յատկապէս զգալի կը դառնայ սուրբ ծննդեան տօնին, որովհետեւ ան կը բացայայտէ մարդկութեան նկատմամբ Աստուծոյ փրկարար մերձակայութիւնը՝ աւետելով. «Բարձունքներուն մէջ Աստուծոյ փառք, խաղաղութիւն երկրի վրայ եւ մարդոց միջեւ հաճութիւն» (Ղուկ. Բ, 14)։ Արդեօք սոցնը անկատար խոստում մըն է, թէ չաւտենապէս սպասողական վիճակ։ Սակայն Մարդեղութեան խորհուրդին աւետած այս պատգամը աշխարհի սկիզբէն ի վեր ուղղակի կը հակադրուի տիրող բռնութեան, ձախողութեան եւ անարդարութեան իրականաւորութեան հետ, որ առաւել եւս տեսանելի կը դարձնէ աստուածային տնօրինումին եւ մարդկային

արարքներուն միջեւ առկայ անշրպետը։

Այնուհանդերձ, Նոր կտակաւորանը չի խուսափիր պատասխանել այս հարցին։ Ընդհակառակը՝ գայն ուղղակի կը դնէ քրիստոնէական պատմութեան սկիզբը։ Սուրբ Ծնունդը յաղթողներուն տօնը չէ, այլ՝ հիասթափածներուն, տեղահանուածներուն եւ անգօրներուն։ Սուրբ ծննդեան աւետիսը առաջին հերթին աղքատներուն կ'ուղղուի եւ զանոնք մխիթարելու կու գայ։ Քաղաքէն դուրս, մարդոց հիւրընկալութենէն մերժուած՝ գոմի վերածուած ալը մը, իր կիսամութին մէջ կը դիմաւորէ լոյսին Արարիչը։ Աղքատիկ մայր մը, որ խանձարուով կը փաթթէ իր նորածինը եւ գայն կը դնէ յարդէ խշտիքի՝ մսուրի մը տրտում խոնարհութեան մէջ։ Մարդուն հանդէպ խանդաղատանքը խեղճութիւնն է, որ կը նուիրագործուի, եւ ոչ թէ իշխողներուն ու բռնաւորներուն փառքը, հարուստին պալատն ու ապարանքը, ոսկին ու արծաթը։ Յիսուսի ծնունդը որեւէ քաղաքական իշխանութեան պաշտպանութեան տակ չի կատարուիր, այլ՝ աշխարհի պատմութեան անշուք մէկ ծայրամասին մէջ։ Արդէն սուրբ ծննդեան նախընթաց պարագաները եւս զուրկ են բարեբաստիկ ըլլալու բոլոր կարելիութիւններէն, որովհետեւ հռոմէացիներէ պարտադրուած մարդահամարին բերումով Յիսուսի ծնողքը հեռու են իրենց բնակավայր Նազարէթ գիւղաւանէն, ուր կարելի ըլլար թէկուզ ընտանեկան օձախին մէջ լսել նորածին մանկան առաջին ձիչը։ Բայց ադպէս չեղաւ, ո'չ հարազատներէ, ո'չ մանկաբարձի մը կամ դուռդրացիներու օժանդակող ներկայութենէ, այլ անասուններով շրջապատուած՝ տեսակ մը օտարութեան եւ լքուած պայմաններու մէջ կ'իրականանայ Աստուածորդւոյն ծնունդը։ Աղքատներն են Յիսուս մանկան առաջին այցելուները՝ բաց երկինքի տակ իրենց հօտերուն պահպանութիւնը ընող հովիւներ, որոնք կու քան գուրգուրանքով խոնարհելու Փրկիչ մանուկին առջեւ։ Ապա, այս խեղճերէն ետք, իմաստուններն ու մեծերն են, որ պիտի գան՝ Արեւելքի մոզքերը՝ սրտաբուխ տալու իրենց նուէրները եւ ծնրադրելու աստուածային մարմնացած սիրոյն առջեւ։

Պատմական իրադարձութեան այս խորապատկերին վրայ՝ ուղղակի ապշեցուցիչ է կրօնական վերնախաւին լուութիւնը։ Քահանաները, օրէնքի ուսուցիչները, դպիրներն ու փարիսեցիները, որոնք քաջ գիտէին մարգարէութիւնները խոստացուած մեսիային մասին, միեւնոյն է, կը պահպանեն քար լուութիւն մը։ Նոյնքան զարմանալի է քաղաքական հեղինակութիւններու ցուցաբերած արհամարհոտ վարքագիծը, մարդիկ, որոնց համար մարդկային կեանքը հետաքրքրական է միայն այն պարագաներուն, երբ գայն կարելի է ծառայեցնել իրենց իշխանութեան կայունացման եւ քաղաքական առաւելութիւններուն։ Ահաւասիկ այս պայմաններուն մէջ կը ծնի Յիսուս։ Ոչ թէ որպէս գործող համակարգի մը

Պոլսահայ Տաղանդաւոր Բանաստեօ Վարդերես Գարակէօգեանի Անմեռ Յիշատակին

ՅԱԿՈԲ ՏԻՒՆԵԱՅԵԱՆ

2012-ի վախճանէն առաջ՝ 31 Դեկտեմբերին, Լոս Անճելըսի մէջ անժամանակ մահով կեանքին հրաժեշտ կու տար պոլսահայ տաղանդաւոր գրող եւ բազմաթիւ գիրքերու հեղինակ Վարդերես Գարակէօգեանը (Պոլիս, 18 Օգոստոս 1939 – Լոս Անճելըս, Գալիֆոռնիա, 31 Դեկտեմբեր 2012), երբ դեռ ունէր տալիք մեր գրականութեան:

Բանաստեղծ, խմբագիր, մանկագիր, արուեստի սիրահար ու անոր անսակարկ նուիրեալը, որ ասուպի նման յայտնուեցաւ պոլսահայ գրականութեան երկնակամարին, ապրեցաւ քիչ մը աստանդական, գաղթական կեանք՝ երկրէ երկիր տեղափոխուելով եւ մեզի թողեց գրական երկեր ու գրական ինքնատիպ դրոշմ՝ որպէս հրապարակագիր ալ, յետոյ անաղմուկ մեկնեցաւ, շրջապատի որոշ մարդոց ցուցաբերած վերաբերմունքէն ու անոնց անտեսումէն քիչ-շատ դժգոհ, ինչ փոյթ, որ իր շուրջի բացասական երեւոյթները մղեցին սեքսստացի ընտանիքի զաւակ Վարդերես Գարակէօգեանը, որ իր ուժերը լարէ դէպի գրականութիւն՝ յորձանքին ու բովին մէջ գրապաշարի: Անկախ այս բոլորէն, ան վայելեց ժողովրդականութիւն ու սիրուեցաւ գրական զանազան շրջանակներէ:

Յաճախելէ ետք Պօղոսեան-Վառվարեան վարժարանը՝ Գարակէօգեան կ'անցնի Պոլսոյ Կեդրոնական վարժարանը, ուր կ'ընդարձակուի իր մտածողութեան դաշտը եւ կը հիմնաւորուին այն գիտելիքները, որոնք յետագային ատաղձը պիտի կազմէին իր գրական անդրանիկ բոմբիւններուն: Կեդրոնականէն ներս ան կ'աշակերտէ հայերէն լեզուի ուսուցիչ, պոլսահայ ծանօթ գրող եւ արձակագիր, գիրքերու հեղինակ Տօքթ. Վարդան Կոմիկեանին՝ ամուսինը պոլսահայ համբաւաւոր եւ սիրուած ասմունքող, «Մարմարա» օրաթերթի խմբագրապետ Ռոպէր Հատտէճեանի կողմ «Ասմունքի իշխանուհի» տիտղոսին արժանացած եւ Ուսուցչաց Հիմնարկի մանկապատանեկան «Ժպիտ» պարբերաթերթի ժրջան խմբագիրներէն Սիլվա Կոմիկեանի: Նոյն վարժարանէն ներս Վարդերես Գարակէօգեան իրեն ուսուցիչներ ունեցած է մասնաւորապէս Հրանդ Անդրէասեանը՝ գրաբարի, հայր Ներսէս Սէթեանը՝ մատենագրութեան: Պոլսոյ Կեդրոնականէն շրջանաւարտ կ'ըլլայ 1958-ին:

Վերոյիշեալ երեք դաստիարակներուն շունչին ներքոյ հայերէնագիտութեամբ զինուած ու հայերէնի իմացութեան բաւական պաշար ամբարած Վարդերես Գարակէօգեանի հոգիին մէջ երկու տարի ետք պիտի պայթէին գրական բողբոջներ, որոնք իբրեւ առաջին արձագանգ ու երախայրիք՝ պիտի տպուէին «Մարմարա» օրաթերթին մէջ, երբ ան հազիւ 20-21 տարեկան երիտասարդ մըն էր: Կը ներկայացնէր Գարակէօգեանի ութ տողոց այդ բանաստեղծութիւնը՝ «Ծովի Նման» խորագիրով:

Անգոյն ես ծովի նման,
Գոյն ես փոխի դարերով,
Արքաներու թագերու շուկաներէն յամրընթաց
Անցեր ես գառի նման:

Անգոյն ես, հօգ, խրոխտ,
Մեծ վանքի քարի նման:
Աղէկ ու գէշ նորմ ալ կ'անցնի,
Կը մնա՛ս ծովի նման:

Պոլսահայ «Սան» եւ աւելի ուշ «Ճառագայթ» պարբերաթերթերուն բերած խրախուսանքն ու իբրեւ գրական բեմեր՝ 40-ականներէն անոնց մէջ իրենց գրական տաղանդը արտացոլացնող գրողներուն՝ Կարպիս Ճանճիկեանին, Զահրատին, Ռոպէր Հատտէճեանին, Զարեհ Խրախունիին, Գեղամ Սեւանին, Վարուժան Աճեմեանին եւ շատ ուրիշներու, այսպէս, յետագային պիտի միանար Վարդերես Գարակէօգեանը, իր ներդրումը բերելով իր երէց գրչեղբայրներուն կողքին, դառնալով ջերմեռանդ աշխատակիցներէն մին Ռոպէր Հատտէճեանի խմբագրապետութեամբ լոյս տեսնող «Մարմարա» օրաթերթի:

Համաշխարհային Բ. Պատերազմէն ետք յայտնուող վերոյիշեալ տղաքը տակաւ առ տակաւ պիտի հիմնաւորէին գրական նոր շարժումի մը, գրական նոր դպրոցի մը սիւները, որոնց քովն ի վեր Գարակէօգեան՝ յատկապէս թրծուելով խրախուսիչ շունչով Կարպիս Ճանճիկեանի, ստեղծեց ի'րը, հունաւորեց ի'ր գրական-բանաստեղծական ուղին, հարստացնելով պոլսահայ գրականութեան զանաւարանը, որ 1915-էն ետք շարունակուած էր աւշալորդիլ արեւմտահայ ոսկեհոտ օղակին կապուած Մատթէոս Զարիֆեանի, Յակոբ Մնձուրիի եւ ասոնց նման ականաւոր գրական դէմքերու գործերով:

Վարդերես Գարակէօգեան թէեւ երկար չմնաց Պոլիս ու չհասաւ տալու նշանակալից երկեր 60-ականներուն, սակայն Հայաստան գաղթելէ ետք՝ հոնկէ ալ Միացեալ Նահանգներ՝ հանդէս եկաւ ուշագրաւ երկերով, իր տեղը ամրագրեց ոչ միայն իբրեւ քերթող, այլեւ խմբագիր ու մանկագրական երկերու հեղինակ:

«Մարմարա» օրաթերթին մէջ տպուած իր առաջին քերթուածէն շատ չանցած՝ 1960-ին, Պոլսոյ մէջ լոյսի բարիքին եկաւ իր առաջին քերթողագիրքը՝ «Իմ Մասիս» խորագիրով, արժանանալով յատկապէս պոլսահայ նորարարական շարժումի տղոց ջերմ գնահատանքին, մինչ պահպանողական ուղեգիծը բռնած որոշ գրաքննադատներ հեղեղական վերաբերմունք ցոյց տուին Գարակէօգեանի երախայրիքին հանդէպ:

«Մարմարա»ի հետ Գարակէօգեանի հոգեկան կապին անդրադառնալով, տեղին է յայտնել, որ 60-ականներու սկիզբներուն, ան իր երէց գրչեղբօր՝ Օննիկ Ֆէրճեանի հետ շրջան մը համատեղ հրատարակեցին «Մարմարա» օրաթերթի մանկապատանեկան էջը՝ խրախոյս տալով յատկապէս գրական նոր ուժերու ընձիւղումին, ծաղկումին: Մանկապատանեկան գրականութեան սիրահար Գարակէօգեան, տարիներ ետք՝ 1981-ին, Զարեհ Խրախունիի հետ ալ գործակցելով, արեւմտահայերէնի վերածեց Յովհաննէս Թումանեանի մանկական աշխարհի պատմութեանը, հեքիաթները:

1959-ին, հազիւ քսանամեայ գրող մը, Մկրտիչ Մարկոսեանին (Տիգրանակերտի Խանչէբէթ թաղը ծնած, 23 Դեկտեմբեր 1938-ին, մահացած է Պոլիս, 7 Ապրիլ 2022-ին) հետ Գարակէօգեան խմբագրեց «ԹՕ» ամսագիրը, որ այդ ժամանակներուն կը համարուէր պոլսահայ գրականութեան ամենակարեւոր բեմը: Աւելի քան 50 մանկապատանեկան գրքոյկներ Գարակէօգեանէն լոյս են տեսած «ԹՕ»ի թիւերուն մէջ: Նոյն «ԹՕ» ամսագիրին մէջ է, որ Զարեհ Խրախունիին առիթ ընծայուած էր լուսաբանելու, մեկնաբանելու իր ստեղծած «Աւարկայական Խորհրդանշապաշտութիւն» շարժումը: Առաւել, «ԹՕ»-ն կարեւոր բեմ կը համարուէր նոր գրողներուն համար, որոնք իրենց արդիաշունչ ստեղծագործութիւնները յառաջ մղելով կը միտէին ձեռքագտնիլ դասական կապանքներէն: Դժբախտաբար, սակայն, կարճատեւ կեանք մը ունեցաւ այս ամսագիրը:

Արդարեւ, իր երախայրիքի լոյս ընծայումէն երկու տարի ետք՝ 1962-ին, դարձեալ Պոլսոյ մէջ, Գարակէօգեան հրատարակեց իր քերթուածներու երկրորդ ժողովածուն՝ «Զոյգ Աչքերէս» խորագիրով: Այսպէս, 60-ականներու սկիզբներուն, գրեթէ միաժամա-

նակ մէկը միւսին ետեւէն հրապարակ կ'իջնէին Զահրատի «Մեծ Քաղաքը» (1960), Հայկազուն Գալուստեանի «Գործիս Ճամբուն Վրայ» (1962), Զարեհ Խրախունիի «Քար Կաթիլներ» (1964), Արսէն Ճանեանի «Արեւուն Տակ» (1964), Ռոպէր Հատտէճեանի «Յակոբ Պարոնեանի Մտերմութեան Մէջ» յողուածաշարքը (1965) եւ այլ գրողներու երկերը, խանդավառութեան խրախուսիչ մթնոլորտ մը ստեղծելով պոլսահայ համայնքէն ներս:

Բացի «Իմ Մասիսը» եւ «Զոյգ Աչքերէս» քերթողագիրքերէն, Գարակէօգեան ներդրում ունեցած է՝ ինչպէս նչեցինք՝ մանկական գրականութեան մէջ, հրատարակելով «Շնիկիս Հետ» (Պոլիս, 1961) եւ «Կենդանիներուս Խաղերով» (Պոլիս, 1962) գիրքերը, որոնք յետագային արժանանալով երկրորդ տպագրութեան՝ լոյս տեսան Փարիզի մէջ, 70-ականներուն:

1963-ին, Վարդերես Գարակէօգեան բարձրագոյն ուսման համար կը մեկնի Հայաստան, ուր 1967-ին կ'աւարտէ Երեւանի Պետական Համալսարանի (ԵՊՀ) բանասիրական բաժանմունքը: Կ'աշակերտէ Հրանդ Թամրազեանին, էտուարտ Զրբաշեանին, Մ. Մկրեանին եւ նման անուանի գրողներու՝ անոնցմէ ստանալով գրականագիտական հարուստ գիտելիք ու պաշար, միաժամանակ զարգացնելով իր գրարուեստը: Այս շրջանին է որ 1965-ին Փարիզի մէջ լոյս կը տեսնէ իր երրորդ քերթողագիրքը՝ «Շատ Լաւ» խորագիրով:

Համալսարանական ուսումը աւարտած տարին ան կ'անցնի Փարիզ, ուր կը հետեւի Սորպոնի գրականութեան եւ գրականագիտութեան դասընթացներու՝ ուսումնասիրելով Անատոլուի հայ աշուղներու, քրտական բանահիւսութեան եւ ժողովուրդներու մշակութիւններու առանձնաշատկութիւնները:

Շար.ը էջ 14

JOIN US FOR OUR

KIDS PAINTING CLASSES

CLASSES START JANUARY 9, 2026

EVERY FRIDAY AT 5PM
WITH TEACHER MANIA GERMAGIAN

AEBU CENTER
1060 N ALLEN AVE. PASADENA, CA 91104

REGISTER NOW!
WITH NOR SEROUNT/AREV
(626) 738-5639

Խաւարէն Դէպի Լոյս

ԴՈԿՏ. ԶՐԱՅՐ ԵՒԵԵԱՆ

«Վասնզի մեզի մանուկ մը ծնաւ, մեզի որդի մը տրուեցաւ եւ իշխանութիւնը անոր ուսին վրայ պիտի ըլլայ: Անոր անունը պիտի կոչուի սքանչելի, խորհրդակիրց, հօր Աստուած, յաւիտեանականութեան հայր, խաղաղութեան իշխան: Դաւիթին աթոռին վրայ ու անոր թագաւորութեանը վրայ Անոր իշխանութիւնը մեծնալուն ու խաղաղութեանը սահման չկայ: Որպէսզի հիմակունէ մինչեւ յաւիտեան իրաւունքով ու արդարութիւնով հաստատէ ու զօրացնէ զանիկա»: Եսայեայ 9:6-7

Եսայի մարգարէին խօսքը կու գայ խաւարի ու ազգային տառապանքի մէջ ապրող իրականութեան մը փորձառութեան մէջէն: Իսրայէլի ժողովուրդը ծնշուած կեանք մը կ'ապրէր եւ այս քաղաքական, հոգեւոր եւ բարոյական խաւարոտ իրավիճակներու մէջէն: Այս խաւարին մէջ Աստուած կը յայտնէ լոյսի մը ծագումը՝ Մանուկը, որ պիտի բերէ փրկութիւն՝ մարդուն, հաւաքականութեան ու ազգին եւ որուն մէջէն պիտի դրսեւորուի Նոր Կեանքը: Քրիստոնէական աստուածաբանութեան մէջ այս մարգարէութիւնը կը նկատուի Փրկիչին Յայտնութիւնը:

Այս մանուկը միայն թագաւոր չէ, այլ Աստուած, որ մարդացաւ եւ եղաւ մանուկ, որպէսզի լոյսը սփռէ աշխարհին: Այս իրականութենէն մեկնելով, Ան կը կոչուի «հօր» եւ «Հայր յաւիտեանական»: Այս անունները կը հաստատեն, թէ փրկիչը՝ իմա Աստուած, որ մարդացաւ, կը գերազանցէ մարդուն ստեղծած կեանքի բոլոր սահմանները եւ չափանիշերը. «Անոր իշխանութիւնը մեծնալուն ու խաղաղութիւնը սահման չիկայ»: Այս պիտի նշանակէ, թէ մանուկին բերած փրկութիւնը անսահման է եւ կ'անցնի աշխարհի ստեղծած բոլոր պարագաները եւ խոչընդոտները:

Աստուծոյ այս իշխանութիւնը, որ անսահման է եւ անծայրածիր, որովհետեւ Ան մարդուն եւ հաւաքականութեան մօտ ըլլալու համար եկաւ եւ ունէր մէկ գլխաւոր առաքելութիւն՝ մարդուն եւ աշխարհին փրկելու եւ առաջնորդելու դէպի Նոր Կեանքը՝ իմա լոյսը: Այս իմաստով, Աստուած անհասանելի չեղաւ մարդուն համար եւ

հոսկէ պիտի բացատրել, թէ Ան ինչու մարդացաւ եւ ծնաւ մսուրին մէջ: Աստուած շատ մօտիկ եղաւ ու կը շարունակէ մօտիկ մնալ մարդուն, որպէսզի նոյն մարդը պէտք չունենայ երկար ճամբայ քալելու կամ սպասելու ժամադրութեան մը, որպէսզի «Հօր Աստուծոյ» ներկայանայ: Այս «Հօր Աստուածը» մարդուն եւ մեր բոլորին հետ ու անոր կողքին եղաւ եւ կը շարունակէ մնալ:

Քրիստոսի իշխանութիւնը եւ շնորհած խաղաղութիւնը նոյնքան կեդրոնական են աստուածաբանութեան մէջ: Խաղաղութիւն հասկացողութիւնը չի նշանակէր պատերազմի բացակայութիւնը, այլ ամբողջական հաշտութիւն՝ Աստուծոյ, մարդուն եւ աշխարհի հետ: Այս խաղաղութիւնը կը հաստատուի արդարութեան եւ ճշմարտութեան վրայ: Այս խաղաղութեան բացայայտումն է որ Եսայի մարգարէութիւնը կը դարձնէ ոչ միայն հոգեւոր այլ նաեւ ազգային յոյսի պատգամ՝ խաւարէն դէպի լոյս հասնելու յոյսի պատգամը: Այս իմաստով, իւրաքանչիւր անհատ, հաւաքականութիւն եւ ազգ, որ անցած է կոտորածներու, գաղթի, կորստեան եւ անարդարութեան մէջէն, կրնայ իր պատմութեան՝ իմա խաւարի փորձառութիւնը, տեսնել Եսայի մարգարէին նկարագրականին մէջէն: Եսայի մարգարէի նկարագրականը մարդուն եւ հաւաքականութեան խաւարի վիճակէն սթափելու կոչ է, երբ ան-անոնք ապրած են ու կ'ապրին Աստուածմէ հեռու կեանք մը: Եսայի մարգարէն կու տայ յոյսը, թէ մարդուն եւ հաւաքականութեան ապրած խաւարի վիճակը ունի ելք: Իսկ ելքը «մանուկին» մէջ ու մէջէն է, որ մարդկութիւնը կը տանի լոյսի իրականութեան:

Հայ ժողովուրդի ապրած պատմութեան փորձը կու գայ հաւաստիացնելու, թէ Եսայի մարգարէի խաւարէն դէպի լոյսի հասցնող ճշմարտութեան յոյսը ինչքան իրական է: Հայ ժողովուրդը ունի ապրուած խաւարի կեանքէն դէպի լոյս տանող փորձը: Հայ ժողովուրդին համար այս խոստում-յոյսը դարեր շարունակ եղած է կեանքի եւ գոյատեւման յենարան: Յեղասպանութիւն, բռնագաղթ, հայրենագրկում, բայց նաեւ յարութիւն: Յարութիւնը հայուն:

Մանուկը որ ծնաւ եւ որ

շնորհեց լոյս՝ դարձած է ու կը շարունակէ դառնալ ազգային-հաւաքական (վեր)ապրող կեանքի հիմք եւ անոր շարունակականութեան խորհրդանիշ: Հայուն համար «մեզի մանուկ մը ծնաւ» դարձած է կեանքի յաղթանակը մահուան վրայ: Եսայի մարգարէին այս հատուածը՝ հայուն ապրած պատմութեան հոլովոյթներու մէջէն, վերածուած է ազգային ապրող վկայութեան: Հայը, որ իր հաւաքական թէ ազգային կեանքի մէջէն անցած է խաւարի փորձառութիւնները, ինք ալ կրցած է դարձնալ ծնիլ եւ կերտել կեանքը նոյնինքն այս լոյսի բերած ու շնորհած ապահովութեան մէջէն:

Հայուն կեանքը այսօր դարձեալ մշուշապատուած է խաւարով, որ ակնյայտ է իր կեանքի տարբեր բնագաւառներու մէջ: Արտաքին իմաստով հայը շրջապատուած է աշխարհաքաղաքական իրավիճակներով, որոնք կը խաւարեն հայուն կեանքը: Բայց նոյնքան իրական են նաեւ հայուն ներ-հայկական իրականութիւնները, ուր հայուն անմիաբանութիւնը, ատելութիւնը, քէնը, անհանդուրժողականութիւնը եւ հայը հայուն դէմ, հայուն կեանքը այսօր խաւարի վերածուած է: Հայը այսօր կանչուած է կրկնելու իր պատմութեան փորձը եւ անոր հաւատամբը: Հայը պէտք է դառնայ «ծնած մանուկին» խոստացած ու բերած լոյսի յոյսին:

Այսօր, իւրաքանչիւր հայ՝ ես, դուն, ընտանիք, հաւաքականութիւն եւ ազգ, պէտք է ընդառաջէ «ծնած մանուկին» լոյսի հրաւերը: Այս լոյսը, որ կեանք կը կերտէ եւ խաղաղութիւն ու համերաշխութիւն կ'ապահովէ: Այսօր, իւրաքանչիւր հայ պարտի տեղ շինել իր անհատական, ընտանեկան, հաւաքական եւ ազգային կեանքերուն համար «ծնած մանուկին» նոր կեանքի իրականութեան:

Փրկիչը ծնաւ աշխարհին համար բայց նաեւ հայուն համար: Այս փրկիչը հեռու տեղ մը չէ ծնած: Ան ծնած է իւրաքանչիւր անհատի՝ ներառեալ հայուն, մօտը եւ հայուն կողքին: Ան կրնայ մեզ տանիլ խաւարէն դէպի լոյս:

Եսայի մարգարէի այս մարգարէութիւնը ապրող իրականութիւն է: Այս իրականութիւնը ապրած է պատմութեան տարբեր հոլովոյթներուն մէջէն ու տակաւին կը շարունակէ ապրիլ: Մարգարէին այս յոյսը ուժ է, որ կը հաստատէ կամուրջ՝ երկնային եւ երկրային իրականութիւններու միջեւ: Երբ երկրային իրականութիւնը խաւարի մէջ է, երկնայինը կ'ապահովէ լոյսը եւ մարդուն ու հաւաքականութեան կեանքը կ'իմաստաւորուի եւ կը զօրանայ ինչքան որ ալ երկրային պայմանները դժուար ըլլան:

Հայը իր պատմութեան առանցքին հաւատաց այս «ծնած մանուկին» եւ կրցաւ խափանել խաւարը եւ վերապրիլ: Այս մարգարէութիւնը այսօր հայուն համար զգաստութեան կոչ է: Կոչը՝ հայուն ներկայ օրերու խաւարի կեանքը դարձնելու լոյսի: Լոյսին հասնելու համար մենք նորէն պիտի կառչինք «մանուկին», որ «ծնաւ մսուրի» մէջ: Ան պիտի դարձնէ խաւարը լոյսի: Եւ հայը, եթէ կը փափաքի ապրիլ-վերապրիլ, պարտի ընդգրկել այս լոյսը:

Քրիստոս ծնաւ եւ յայտնեցաւ: Ձեզի եւ մեր բոլորին մեծ Աւետիս: Իսկ Աւետիսը: Լոյսն է, որ խաւարը կը խափանէ: Եւ որ լոյսը կը ստեղծէ:

Եսայի մարգարէի խօսքը այսօր ուժեղ եւ ապրող իրականութիւն է՝ խաւարէն դէպի լոյս:

Կառչինք լոյսին, որպէսզի ապրինք:

You are cordially invited to a
Dinner party & Bingo

MADZUNOV KUFTA

Hosted By:
Homenmen Ladies Auxiliary

16 JANUARY at 7:30 PM
Donation \$50

AEBU Center
1060 Allen Ave., Pasadena, CA 91104

RSVP:
Knar: 626-491-7899
Lena: 818-395-7967

EXPERIENCED **PERSONAL INJURY**
ATTORNEYS SERVING **LOS ANGELES**

 WWW.FORWARDLG.COM

 (818) 471-8389

2025-ին, Հայաստան Արցախ Ֆոնտը Հայաստանին Հայթայթած է \$41 Միլիոն Արժեքով, Իսկ Լիբանանին՝ \$4 Միլիոն Արժեքով Դեղորայք

2025-ի ընթացքին, Հայաստան Արցախ Ֆոնտը \$45 միլիոն ընդհանուր արժեքով՝ կեանք փրկող եւ զանազան տեսակի դեղորայք ու բժշկական պիտույքներ նուիրած է Հայաստանին (\$41 միլիոն) եւ Լիբանանին (\$4 միլիոն):

Այս դեղերն ու պիտույքները Հայաստան եւ Լիբանան ուղարկուած են օդային ու ծովային 30 անջատ առաքումներով:

«Զափազանց բարձր կը գնահատենք այս արժէքաւոր դեղերն ու պիտույքները, նուիրուած՝ ամերիկեան բազմաթիւ առեւտրական մեծ ընկերութիւններու եւ բարեգործական կազմակերպութիւններու կողմէ, որոնք կը հանդիսանան Հայաստան Արցախ Ֆոնտի երկարամեայ գործընկերները», յայտնեց Հայաստան Արցախ Ֆոնտի Նախագահ Յարութ Սասունեան:

Անցեալ 36 տարիներուն, Հայաստան Արցախ Ֆոնտն ու զայն նախորդած Միացեալ Հայկական

Ֆոնտը Հայաստանին ու Արցախին հայթայթած են աւելի քան 1.1 միլիառ տոլար ընդհանուր արժէքով մարդասիրական օժանդակութիւն՝ 168 թուիջներով եւ 2,624 ծովային արկղերով:

«Հայաստան Արցախ Ֆոնտին կանոնաւորաբար կ'առաջարկուի, բոլորովին անվճար կերպով, միլիոնաւոր տոլար արժէքով կեանք փրկող դեղեր եւ բժշկական պիտույքներ», Սասունեան յայտնեց: «Ուրեմն կը քաջալերենք ձեր առատաձեռն նուիրատուութիւնները, որպէսզի կարենանք շարունակաբար այս կենսական օժանդակութիւնը ուղարկել Հայաստանի բոլոր բժշկական կեդրոններուն: Հայաստան Արցախ Ֆոնտին յատկացուած բոլոր նուիրատուութիւնները տուրքէ զերծ են (tax-deductible)»:

Յաւելեալ տեղեկութեան համար, կը խնդրուի դիմել Հայաստան Արցախ Ֆոնտին, անոր իմէյլի հասցէով՝ sassoun@pacbell.net:

Պոլսահայ Տաղանդաւոր Բանաստեծ

Շարունակուած էջ 12-էն

1971-ին նոր գիրք մը իրմէ՝ «Հատընտիր» (Պէյրութ) խորագիրով, որ մաս կը կազմէ «Սփիւռքահայ ժամանակակից Բանաստեղծներ» մատենաշարին: Տաս տարի ետք՝ 1981-ին վերջնականապէս Լոս Անճելըս հաստատուելէ ետք, «Ապրիլ» գրատան հովանաւորութեամբ եւ «էրեբունի» հրատարակչութենէն լոյս կը տեսնէ «Կեանքին Զուգահեռ» բանաստեղծութիւններու հատորը: Այս քերթուածները կ'ընդգրկեն 1974-1980 տարիներու իր արարումները 6 բաժիններով՝ 144 էջերու մէջ: Այստեղ, վարդերես Գարակէօգեան կ'երգէ մարդուն կեանքին առջեւ ծառացած դժուարութիւններու յաղթահարումը, անոր յոյսն ու հաւատքը եւ ճշմարտութիւնը բացայայտելու, այդ ճշմարտութեան դէմ ցցուող չարիքը, կեղծիքը, սուտը տապալելու իր անկոտորում կամքը:

Ութ տարի ետք լոյսի բարիքին կու գայ բանաստեղծութիւններու նոր հատոր մը՝ «Վերցրէք Մի Պոետ Երկնքի Մովից» (1989, Լոս Անճելըս, 135 էջ), 5 բաժիններով, դարձեալ «էրեբունի» հրատարակչութենէն: 1979-1986 տարիներու իր քերթուածները ամփո-

փող գիրք մըն է այս մէկը, ուր ան կ'երգէ հայրենի եզերքն ու բնութիւնը, անոր երկինքը, արեւն ու ջուրերը: Առաւել շեշտուած են Մայր Հայաստանի հանդէպ գրողին սէրն ու հաւատքը, անոր կառչելու, Հողին գուրգուրանքով ապրելու իր խոր համոզմունքը:

2005-ին «Արարման Հետ» հատորին հրատարակչութեան առթիւ եւ նոյն տարին, Լոս Անճելըսի Պոլսահայ Միութեան մատենաշարով լոյս կը տեսնէ «Դեռ Զեմ Սպառել» խորագրեալ հատորը (309 էջ), որուն յառաջաբանին մէջ Գարակէօգեան երախտագիտական ջերմ խօսքերով հանդէս կու գայ իր ընկերոջ՝ Երուանդ Գոչունեանին մասին, որուն աշխատանքը՝ հատորը պատրաստելու, ձեռագիրները դասաւորելու եւ մեքենագրելու գծով եղած էր անչափելի զոհողութիւններով լի: Ինչպէս նկատելի է գործերուն ալ խորագիրներէն, Երեւան մեկնելէ ետք Գարակէօգեան ստեղծագործեց արեւելահայերէնով՝ Միացեալ Նահանգներ հաստատուելէ ետք ալ: Տեղ-տեղ ալ այդ բանաստեղծութիւններէն շատեալ իսաւորապէս մը կը կազմեն արեւելահայերէնի ու արեւմտահայերէնի: Սակայն ան գործածեց դասական՝ Մեսրոպեան ուղ-

Պոլսահայ Երգչուհի Սիպիլի «Արեւին Մօտ» Երգը Տարուան Լաւագոյններու Եռեակին Մէջ

Երգահան եւ երաժշտական քննադատ Նայիմ Տիւմէնէր, ընկերային ցանցի իր էջերուն վրայ հրապարակեց տարուան լաւագոյն երգերու եւ երաժշտական ալպոմներու ցանկը:

Ուրախալի է կարդալ որ լաւագոյն երգերու ցանկի տասնեակին մէջ՝ երրորդ կարգի վրայ է պոլսահայ սիուան երգչուհի Սիպիլի «Արեւին Մօտ» երգը: Յիշեցնենք որ Սիպիլ շուրջ երկու ամիս առաջ, հրապարակ հանեց այս երգի սրտազրաւ տեսահոլովակը, որ՝ նկարահանուած է ամերիկահայ յայտնի բեմադրիչ Մաքըլ Կիւրճեանի կողմէ:

Լիոնի Ամսաթերթը Հայերու Մասին

«Լիոնի Փողոցները («Լէ Ռիւ Տը Լիոն») ամսաթերթը՝ Դեկտեմբեր 25-ին, լոյս ընծայեց իր 132-րդ թիւը, որպէս գլխաւոր խորագիր ընտրելով «Հայաստանի Յիշողութիւններ» կարգախօսը: Այդ թիւը կը պատմէ 1915-ի տարագրութենէն ետք, Ֆրանսայի մէջ ապաստանած հայերու մասին: Ռոնի հովիտը եւ Լիոնի շրջանը՝ դարձան այն հանգրուաններէն մէկը, ուր հայկական սփիւռքը վերապրեցաւ եւ բարգաւաճեցաւ:

Գործի նիւթին հեղինակներն են՝ Վերժին Օլանիէ-Ժուլիէ եւ Գլոմիւս Թիգի: Իսկ գծազրութիւներն ու գունաւորումը կատարած է Ֆրան: Հրատարակիչը՝ «Լ'էփրի-սէրի Սէքուանսիէլ»ն է:

Պատմութիւնը կը սկսի Անթոնէն-Փոնսէ հրապարակի 1915-ի յուշակոթողէն: Այնուհետեւ հեղինակները կը կեդրոնանան քանի մը ականաւոր հայերու վրայ, որոնք իրենց ուրոյն հետքը ձգած են Լիոնի պատմութեան վրայ: Նափոլէոն Պիւլլիւքեան՝ յինարարութեան եւ անշարժ գոյքի ոլորտին մէջ հարստութիւն կուտակած գործարար է, որ նոյն ատեն եղած է գեղանկարչութեան մեծ հաւաքորդ եւ քաղցկեղի դէմ պայքարի հետազոտութիւններու մեկենաս: Ճիպրայէլ Պահատուրեան՝ սկսելով փոքր նպարատունէ մը, ուր կը վաճառ-

ղագրութիւնը:

Պիտի ընդգծել, որ կարդալով ու խորանալով վարդերես Գարակէօգեանի ստեղծագործութիւններուն մէջ, ընթերցողը իր մէջ տակաւ առ տակաւ պիտի կազմէ արդարութեան կառչած նկարագիր, ի յայտ պիտի բերէ մարդկայնութեամբ շեշտուած ջիղ ու ոգի, փիլիսոփայական խոհեր: Հետեւեալ տողերէն կ'արտացոլան վերել ըստածներուն փաստը.-

Միամիտ խոհեր, մանկամիտ խոհեր,

Թեւածէք այլուր, ինձ հանգիստ թողէք, խիղճն այս աշխարհիս վաղուց է քնել:

Կամ ուրիշ տեղ մը աւելի յուսալի,

Քանի մը թելադրութիւններ ու հայեացքներ...

Շուրջ հունար՝ ընկած հողից անգին,

Կարծեալ աղամանդից Ոչ թէ օրին՝ այլ ժամ առաջ

Գերադասել պէտք է գիտնալ: Յիրաւի, հայ մշակոյթի տարածման առումով անխոնջ դես-

ուէին արեւելեան եւ միջերկրականեան համեմներ ու մթերքներ՝ հիմնեց ցանց մը, որ այսօր ալ Լիոնի մէջ յայտնի է իբրեւ նրբահամ ուտեստեղինի կեդրոն մը:

Թէեւ տասը էջերը բաւարար չեն ամբողջական պատմութիւնը ներկայացնելու համար, սակայն այս աշխատասիրութիւնը՝ գեղեցիկ պատկերազարդումներով, հետաքրքրական եւ յուզիչ ակնարկ մը կը նետէ հայկական ներկայութեան վրայ՝ յաջողութեամբ եզրափակելով ամսաթերթին տարին:

ՄԱՐՄԱՐԱ

պան մ'եղաւ վարդերես Գարակէօգեանը: Եղաւ որակաւոր հատորներու հրատարակիչ, ինչպէս՝ Գրիգոր Խանջեանի իր պատրաստած «Սուրբ էջմիածին» պատկերազարդ հատորը (1981), «էջմիածինի Գանձատուն» (արուեստի գանձերու հաւաքածոյ, որ կը գտնուի էջմիածինի «Ալէք եւ Մարի Մանուկեան» թանգարանին մէջ, 1984), «Արարատ» (ալպոմ, 1984) եւ այլ բազմաթիւ հատորներ ու հաւաքածոներ:

Պոլսահայ, հայրենի եւ սփիւռքահայ գրականութեան պատմութեան մէջ, վարդերես Գարակէօգեանի անմեռ գործն ու վաստակը ունին արժանի տեղ: Ան ոչ միայն իբրեւ բանաստեղծ, մանկագիր եւ խմբագիր, այլեւ հայ մշակոյթի եւ արուեստի նուիրեալ ու անձնուէր գործիչ-տարածիչն եղաւ, որուն մեզի թողած գրական ժառանգութիւնը այս իմաստով հարուստ է եւ արժանի՝ առաւել խոր ուսումնասիրութեան:

«Ծաղիկ»-«Աղթամար»

ՀՈԳԵՅԱՆԳԻՍ

ՏՕՔԹ. ԱՐՇԱԿ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆԻ մահուան քառասունքին առիթով Կիրակի, 11 Յունուար 2026-ին յաւարտ Ս. Պատարագի տեղի պիտի ունենայ հոգեհանգստեան պաշտօն Փասատինայի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ 2215 East Colorado Blvd, Pasadena, CA:

Սգակիրներ՝
Այրի Տիկ. Վարդուկ Գազանճեան
Տօքթ. եւ Տիկ. Յուլակ Գազանճեան
Տէր եւ Տիկ. Նարեկ Գազանճեան

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Հանգուցեալ **ՏՕՔԹ. ԱՐՇԱԿ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆԻ** ըտանիքը Տիկ. Վարդուհի Գազանճեան եւ զաւակները Տօքթ. Յուլակ Գազանճեան եւ Նարեկ Գազանճեան շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք մասնակից եղան իրենց սուգին հեռաձայնելով, այցելութեամբ եւ փոխան ծաղկեպսակի նուիրատուութիւններով:

Առ այդ Գազանճեան ընտանիքի անմիջական պարագաները \$2000 կը նուիրեն «Մասիս» շաբաթաթերթին:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹ. ԱՐՇԱԿ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆԻ մահուան տխուր առիթով փոխան ծաղկեպսակի Հալէպի Կիլիկեան վարժարանի ֆոնտին կ'ըլլան հետեւեալ նուիրատուութիւնները

Զարուկ Մարտիկեան	\$250
Տէր եւ Տիկ. Կարօ Նալպանտեան	\$250
Գազանճեան ընտանիք	\$200

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹ. ԱՐՇԱԿ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆԻ մահուան տխուր առիթով կատարուեցան հետեւեալ նուիրատուութիւնները «Մասիս» շաբաթաթերթին որոնց համար մեր շնորհակալութիւնները կը յայտնենք:

«ՄԱՍԻՍ»

Տէր եւ Տիկ. Վահէ եւ Նորա Իմաստունեան	\$500
Տիար Մհեր Տէր Յովհաննէսեան	\$500
Հայ Մարմնամարզական Միութիւն Հ.Մ.Մ. Lark Music Society	\$400
Տէր եւ Տիկ. Վազգէն եւ Նովա Իմաստունեան	\$300
Տիկ. Մարիամ Իմաստունեան	\$300
Տէր եւ Տիկ. Վազգէն եւ Հայկօ Գալթագճեան	\$250
Տիկ. Մարի Գալթագճեան	\$250
Տէր եւ Տիկ. Արմէն եւ Ռիթա Պարանեան	\$200
Տէր եւ Տիկ. Համբիկ եւ Նայիրա Սարաֆեան	\$200
Տէր եւ Տիկ. Յարութ եւ Լուսին Պօյամեան	\$200
Տէր եւ Տիկ. Վարդան եւ Ծովիկ Քէօրողլեան	\$200
Տէր եւ Տիկ. Յարութ եւ Լուսին Գասպարեան	\$200
Տէր եւ Տիկ. Յարութ եւ Ռոզին Տէր Դաւիթեան	\$200
Ս.Դ.Հ.Կ. Ժիրայր Մուրատ մասնաճիւղ (Պաթոն Ռուժ)	\$200
Տէր եւ Տիկ. Աբրահամ եւ Նորա Թաշճեան	\$200
Տէր եւ Տիկ. Դանիէլ եւ Անի Իմաստունեան	\$200
Տիկ. Պիաթրիս Կանիմեան	\$200
Տէր եւ Տիկ. Մինաս եւ Սոնիա Մալճեան	\$200
Baghboudarian Properties	\$200
Տէր եւ Տիկ. Ռաֆֆի եւ Հելեն Զարրզեան	\$150
Տէր եւ Տիկ. Տօքթ. Կիրակոս եւ Անի Մինասեան	\$150
Տէր եւ Տիկին Համբարձում եւ Անահիտ Աղպաշեան	\$100
Տիար Կիւրեղ Մանկրեան	\$100
Տիկ. Վանտա Պէրպէրեան	\$100
Տէր եւ Տիկ. Վարդան եւ Կարինէ Տէփոյեան	\$100
Տէր եւ Տիկ. Գրիգոր եւ Արուսեակ Գրիգորեան	\$100
Տէր եւ Տիկ. Կարօ եւ Անի Պէքարեան	\$100
Տէր եւ Տիկ. Վարդան եւ Կարինէ Գօճապապեան	\$100
Տէր եւ Տիկ. Պետրոս եւ Լենա Խոտանեան	\$100
Տէր եւ Տիկ. Վարդիվառ եւ Նայիրի Կարկուտեան	\$100
Տիկ. Քնարիկ Զարրզեան	\$100
Տիար Արա Ֆէրմանեան	\$50
Տիար Աւօ Մազմանեան	\$50

Խաւարի Մէջ Լոյս

Շարունակուած էջ 11-էն

ուղղիչ, այլ որպէս հակադրութեան խորհրդանիշ աշխարհի մը դէմ, ուր ճշմարտութիւնը կը բացակայի, յոյսը կը դալկանայ, իսկ հաւատքը կը բռնաճնշուի:

Սուրբ ծննդեան պատմութիւնը ռոմանթիկ իտէյալականցում մը չէ: Հազիւ ծնած՝ երեխան արդէն սպառնալիքի տակ է: Հերովդէս Մեծ, Յուդայի թագաւորը, անպաշտպան մանուկի մը անձին մէջ նոյնիսկ վտանգ կը տեսնէ իր իշխանութեան հանդէպ: Հին կտակարանի մարգարէութիւններէն նորածին Յիսուսին տրուած «Թագաւոր հրէից» պատուանունն իսկ բաւական է, որ ան իր իշխանութիւնը կորսնցնելու հիւանդագին մոլուցքէն մղուած դիմէ քաղաքական սարսափելի ոճիւրի՝ կոտորել տալով Բեթղեհէմի մէջ մինչեւ երկու տարեկան բոլոր մանուկները: Արդարեւ, սուրբծննդեան պատմութիւնը կը սկսի ոչ թէ զրկաբաց ընդունելութեամբ, այլ փախուստով: Ոչ թէ նորածինին պարգեւած ուրախութեամբ, այլ վախով կը համակուի սուրբ ընտանիքը: Եգիպտոս՝ աքսորի եւ պանդխտութեան վայրը, կը դառնայ մարմնացած Աստուածորդւոյն առաջին ապաստանարանը:

Ահաւասիկ ճիշդ այս է սուրբծննդեան յաւիտենական ուղերձը: Հաւատքը հիմնուած չէ քրիստոնէական քաղաքականութեան յաջողութեան, կրօնական հաստատութիւններու բարոյական ամբողջականութեան եւ հօրներու արդարադատութեան վրայ: Ան հիմնուած է աստուածային մարմնացած Սիրոյն վրայ, որ դիտակցաբար կը մտնէ մեր պատմութենէն եւ ժամանակի սահմաններէն ներս, ուր կը բացակայի արդարութիւնը եւ երաշխաւորուած չէ ճշմարտութեան պաշտպանութիւնը:

Սուրբ Ծնունդը չի պատգամեր, որ այս աշխարհը արդար է կամ թէ անկէ վերացած են տառապանքն ու անարդարութիւնը: Սակայն կ'աւետէ, որ Աստուած զայն չի լքեր: Ս. Ծնունդով կը բացայայտուի մարդկութեան հանդէպ Աստուծոյ անվերապահ սէրը, որ ենթակայ չէ պայմաններու, եւ հաւատարմութիւն, որ կը յարատեւէ նոյնիսկ մարդկային կեանքի ու պատմութեան ձախողութիւններուն մէջ:

Ս. Ծնունդով սկիզբ առած Փրկագործութեան խորհուրդը կը կայանայ ոչ թէ մեր վարած աշխարհակարգի արդարացումին, այլ խաչին խորհուրդով կնքուած մարդկութեան փրկութեան մէջ: Այս փրկութիւնը քաղաքական յաղթանակ չի պահանջեր մեզմէ, այլ հաւատք եւ համակ ինքնանուիրում՝ վստահելու մեր անձր աստուածային հաւատարմութեան, նույնիսկ հոն, ուր խորտակուած է մարդկային յոյսը:

Ի վերջոյ, հաւատքէն ի՞նչ կը մնայ... Ամենեւին ոչ այն պատրանքը, թէ քրիստոնէական գերհզօր պետութիւնները ամբողջապէս վստահելի են: Ոչ ալ այն ակնկալիքը, թէ հաւատքը մեզ կը պաշտպանէ տառապանքէն: Այլ՝ այն վստահութիւնը, որ Աստուած ներկայ է այնտեղ, ուր մարդիկ զրկուած են իրենց իրաւունքէն, հալածուած, տեղահանուած եւ լուրջութեան մատնուած են: Սուրբծննդեան պատգամը յաղթանակի մը հռչակումը չէ, այլ, բառին բուն իմաստով, աւետիս

մը, աստուածային խորախորհուրդ խոստում մըն է: Եւ թերեւս ճիշդ այս է պատճառը, որ հաւատքը կը գոյատեւէ այնտեղ, ուր մնացած ամէն ինչ խորտակուած է:

Քրիստոնէական հաւատքի հորիզոնին վրայ պատմութիւնը պարզապէս կորուստներու յաջորդականութիւն չէ, այլ անաւարտ գործընթաց, որ միշտ բաց է փոփոխութիւններու եւ նոր սկիզբներու համար: Ոչինչ անշրջելիօրէն կը մատնուի մոռացութեան, քանի որ Աստուծոյ ներգործութիւնը չի սահմանափակուիր միայն պահի մը մէջ, այլ կը գերազանցէ ժամանակի վերաբերեալ մեր բոլոր ընկալումները: Այն, ինչ կորած կը թուի ներկայիս, տակաւին ենթակայ է վերափոխուելու հնարաւորութեան, քանի որ Աստուծոյ հաւատարմութիւնը կապուած չէ մարդկային ուժի տրամաբանութեան կամ պատմական որոշումներու արդիւնքին հետ: Այս իմաստով յոյս ունենալ չի նշանակեր միխիթարուիլ՝ մտահանելով կորուստը, ոչ ալ վաղաժամ յուսադրուիլ՝ զայն վերստին նուաճելու պատրանքով, այլ համբերատար հաստատակամութեամբ յարատեւել կորսնցուցածի ու դեռ չիրականացած ապագայի յարաբերութեան միջեւ: Այստեղ կարելոր նշանակութիւն ունի հաւաքական յիշողութիւնը: Յիշողութիւնը կրաւորական յետադրած հայեացքով անցեալին նայիլը չէ, այլ գիտակցուած մերժումն է անցեալը անցած եւ զայն անդառնալի իրավիճակ մը համարելու իրավիճակին: Անոնք, որոնք կը յիշեն՝ կը պահպանեն իրենց ինքնութիւնը: Անոնք, որոնք կը յիշեն ու կը մերժեն մոռնալ անցեալը, բաց կը պահեն վերադարձի, վերականգնումի եւ վերանորոգումի բոլոր հնարաւորութիւնները: Հետեւաբար, Քրիստոսի միջոցով փրկութեան հանդէպ հաւատքը միշտ կը ներառէ այն համոզումը, որ տունդարձն ու կորսուածը վերստին ձեռք բերելը ամենեւին բացառուած չեն: Այսպիսով յոյսը կը դառնայ հոգեւոր դիրքորոշում, հաւատքը՝ գոյաբանական կենսաձեւ, որ կը դիմակայէ ժամանակի մաշումին իսկ սէրը՝ կեանք պարգեւող զօրութիւն, որ չի լքեր կորսուածը, այլ զայն կը վստահի Աստուծոյ հաւատարմութեան:

Սուրբծննդեան պատգամը միայն կորուստի փորձառութիւն չի ներառեր, այլ նաեւ վերադարձի եւ նոր սկիզբի մը խոստումը: Յիսուսի ծնունդի հրեշտակաձայն աւետիսին հետեւեցաւ բռնութիւնը՝ Բեթղեհէմի մանուկներու կոտորածին տխուր իրադարձութիւնը եւ սուրբ ընտանիքին պարտադրուած պանդխտութիւնը: Սակայն այս եղելութիւնը չ'աւարտեցաւ օտարութեան մէջ, այլ աքսորավայր Եգիպտոսէն տունդարձը եւ հայրենի օճախին մէջ կեանքի հետագայ զարգացումը կը կազմեն Աստուծոյ փրկագործութեան ծրագրի կատարումին սկիզբը: Այս լոյսին տակ Ս. Ծնունդը անմիջական ցաւէն անդին կը մատնանէ վերակառուցման եւ հայրենադարձութեան հնարաւորութիւնը՝ ոչ որպէս անցեալի պարզ վերականգնումը, այլ իբրեւ նորոգուած կեանք, որ կը ծնի անձնուէր հաւատարմութենէ, աննահանջ համբերութենէ եւ անսպառ յոյսէ:

«Արսենալի» Յաղթանակը՝ 3:2

Անգլիայի Փրեմիեր Լիգայի առաջնութեան 20-րդ հանգրուանին առաջատար «Արսենալը» հիւրընկալուեցաւ «Պորնմութէն» եւ յաղթանակ արձանագրեց 3:2 արդիւնքով:

Սպանացի Միքել Արտետայի գլխաւորած խումբէն տուպլի հեղինակ դարձաւ անգլիացի կիսապաշտպան Տեքլըն Ռաջար: Աչքի ինկաւ նաեւ բրազիլացի պաշտպան Կապրիել Մակալեանսը:

«Արսենալը» 48 կէտով կը գլխաւորէ մրցաշարային աղիւսակը, իսկ «Պորնմութը» 15-րդ դիրքին վրայ է՝ 23 կէտով:

«Մանչեսթըր Սիթին» եւ «Չելսին» Յաղթողին Չպարզեցին

Անգլիոյ Փրեմիեր Լիգայի առաջնութեան 20-րդ հանգրուանին «Մանչեսթըր Սիթին» իր դաշտին վրայ մրցեցաւ Լոնտոնի «Չելսին» դէմ: Արձանագրուեցաւ հաւասար՝ 1:1 արդիւնք:

42-րդ վայրկեանին հանդիպման հաշիւը բացաւ «Մանչեսթըր Սիթիի» հոլանտացի կիսապաշտպան Թէյյանի Ռէյնստերսը:

«Չելսին» պատասխան կոլը աւելցուած ժամանակի չորրորդ վայրկեանին նշանակեց արժանիքի կիսապաշտպան Էնցօ Ֆերնանտէսը:

«Մանչեսթըր Սիթին» 42 կէտով երկրորդն է, իսկ «Չելսին» 5-րդ դիրքին վրայ է՝ 31 կէտով:

«Լիվըրփուլը» Կորսնցուց Յաղթանակի Առիթը

Անգլիոյ Փրեմիեր Լիգայի առաջնութեան 20-րդ հանգրուանին ախոյեան «Լիվըրփուլը» Լոնտոնի մէջ հիւրընկալուեցաւ «Ֆուլհեմէն» եւ վերջին վայրկեաններուն կորսնցուց յաղթանակը: Արձանագրուեցաւ հաւասար՝ 2:2 արդիւնք:

«Լիվըրփուլը» 34 կէտով չորրորդն է, իսկ «Ֆուլհեմը» 11-րդ դիրքին վրայ է՝ 28 կէտով:

«Պարսելոնային» Յաղթանակ Ապահովեցին Օլմոյի եւ Լեւանտովսկիի Կոլերը

Սպանիոյ առաջնութեան 18-րդ հանգրուանին ախոյեան «Պարսելոնան» հիւրընկալուեցաւ «Էսպանյոլէն» եւ յաղթեց 2:0 արդիւնքով:

86-րդ վայրկեանին աչքի ինկաւ իսպանացի կիսապաշտպան Տանի Օլմոն: 90-րդ վայրկեանին հիւրերու առաւելութիւնը կրկնապատկեց լեհ յարձակող Ռոպերթ Լեւանտովսկին:

«Պարսելոնան» 49 կէտով կը գլխաւորէ մրցաշարային աղիւսակը, իսկ «Էսպանյոլը» 5-րդ դիրքին վրայ է՝ 33 կէտով:

«Ռէալի» Յաղթանակը՝ 5:1

Սպանիոյ առաջնութեան 18-րդ հանգրուանին փոխախոյեան «Ռէալը» Մատրիտի մէջ ընդունեց Սեւիլիայի «Պետիսը» եւ յաղթեց 5:1 արդիւնքով:

Հեթ-թրիքի հեղինակ դարձաւ սպանացի յարձակող Կոնալօ Կարսիան:

Միքայէլ Միքայէլեանին Տուգանած Են «Ատրպէյճան» Գրութիւնը Փակելու Համար

Հայաստանի առաջատար դահուկորդ Միքայէլ Միքայէլեանին տուգանած են մարզահագուստին վրայ «Ատրպէյճան» գրութիւնը փակելու համար: Այս տեղեկութիւնը NEWS.am Sport-ի հետ ունեցած զրոյցին ընթացքինն հաստատած է ինք՝ Միքայէլ Միքայէլեանը:

Հայաստանի հաւաքականի առաջատարը տուգանուած է Խտալիոյ մէջ Դեկտեմբեր 31-ին կայացած Աշխարհի գաւաթի մրցումին ընթացքին: Միքայէլեան մեկնարկին դուրս գալու ժամանակ կաշուն ժապաւէնով փակած է մրցաշարի հովանաւորի անունը:

Դէպքին անդրադարձած է նաեւ Հայաստանի դահուկային մարզաձեւերու ֆետերացիոյ նախագահ Գագիկ Սարգիսեան:

«Միքայէլ Միքայէլեանը տուգանուած է միջազգային ֆետերացիոյ կողմէ: Ասիկայ որակագրկում է, այլ միայն տուգանք:

Միքայէլ Միքայէլեանը որոշած է փակել մրցաշարի հովանաւորի անունը իր մարզահագուստին վրայ, ինչ որ պատճառ դարձած է, որ տուգանուի դահուկային մարզաձեւերու միջազգային ֆետերացիոյ կողմէ», NEWS.am Sport-ի թղթակիցին հետ զրոյցին ըսած է Գագիկ Սարգիսեան:

«Կրասնոտարը» Կ'ուզէ Ձեռք Ձգել Նայիր Թիքնիզեանը

Ռուսիոյ ֆութպոլի ախոյեան «Կրասնոտարը» կը ցանկայ ձեռք ձգել Հայաստանի հաւաքականի եւ Պելկրատի «Յրվենա Զվեզտայի» 26-ամեայ եզրային պաշտպան Նայիր Թիքնիզեանը, կը հաղորդէ sport-express.ru-ն:

Յունուար 3-ին սերբական ակումբի գլխաւոր տնօրէն Զվեզտան Թերձիչը յայտնած էր, որ ռուսական ակումբներէն մէկը պատրաստ է Նայիր Թիքնիզեանի թրանսֆերի համար վճարել 5,5 միլիոն եւրօ:

Նայիր Թիքնիզեանը անցեալ ամրան Մոսկուայի «Լոքոմոթիվէն» տեղափոխուած է «Յրվենա Զվեզտա», որուն կազմին մէջ մասնակցած է 25 հանդիպման եւ կատարած՝ 2 կոլային փոխանցում:

«Ինթերը» Յաղթեց «Պոլոնիային»

Իտալիոյ առաջնութեան 18-րդ հանգրուանին փոխախոյեան «Ինթերը» Միլանի մէջ 3:1 արդիւնքով պարտութեան մատնեց «Պոլոնիան»:

«Ինթերի» կոլերը նշանակեցին լեհ կիսապաշտպան Փիոթր Զելինսքին, արգենտինացի յարձակող Լաուտարօ Մարթինէսը եւ ֆրանսացի յարձակող Մարքուս Թիւրամը:

Հայաստանի հաւաքականի նախկին աւագը, «Ինթերի» կիսապաշտպան Հենրիխ Միխիթարեանը դաշտ մտաւ 67-րդ վայրկեանին:

«Ինթերը» 39 կէտով կը գլխաւորէ մրցաշարային աղիւսակը, իսկ «Պոլոնիան» 26 կէտով 7-րդ դիրքին վրայ է:

Տիւէի եւ Տեմպելի Կոլերը Յաղթանակ Ապահովեցին ՊՍԺ-ին

Ֆրանսայի առաջնութեան 17-րդ հանգրուանին ախոյեան ՊՍԺ-ն տիր դաշտին վրայ 2:1 արդիւնքով յաղթեց «Փարիզին»:

ՊՍԺ-էն աչքի ինկան ֆրանսացի յարձակողներ Տեգիրէ Տիւէն եւ Ուսման Տեմպելէն:

ՊՍԺ-ն 39 կէտով երկրորդն է, իսկ «Փարիզը» 15-րդ դիրքին վրայ է՝ 16 կէտով:

Աչքի ինկան նաեւ իսպանացի պաշտպաններ Ռաուլ Ասենսիոն եւ Ֆրանսիսքօ Կարսիան:

«Ռէալը» 45 կէտով երկրորդն է եւ առաջատար «Պարսելոնայէն» ետ կը մնայ 4 կէտով: